

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI

“ASA VA RUHIYAT” ILMiy-TIBBIY MARKAZI



ZARIFBOY IBODULLAEV

NEYROPSIXOLOGIK TEKSHIRISH USULLARI

MAGISTRLAR UCHUN QO'LLANMA

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI
“ASAB VA RUHIYAT” ILMiy-TIBBIY MARKAZI**

ZARIFBOY IBODULLAYEV

NEYROPSIXOLOGIK TEKSHIRISH USULLARI

MAGISTRLAR UCHUN QO'LLANMA

Toshkent – 2020

Taqrizchilar:

Mirjuraev E.M. – TVMOI nevrologiya va neyrorabilitatsiya kafedrasini mudiri, t.f.d., professor

Ashurov Z.Sh. – Toshkent tibbiyot akademiyasi psixiatriya va narkologiya kafedrasini mudiri, t.f.d., professor

Ushbu qo'llanmada neyropsixologik tekshirish usullari haqida. Qo'llanma 3 qismdan iborat: 1-qismda neyropsixologik tekshirish sxemasi, 2-qismda neyropsixologik albom va 3-qismda neyropsixologik tekshirish protokollari yoritilgan. Ushbu qo'llanma "Tibbiy psixologiya va nevrologiya" yonalishi bo'yicha tahsil olayotgan magistrlar uchun mo'ljallangan. Qo'llanmadan, shuningdek, ilmiy-tadqiqot ishlarida neyropsixologik usullarni qo'llashni rejalashtirgan ilmiy xodimlar ham foydalanishlari mumkin.

MUNDARIJA

I QISM. NEYROPSIXOLOGIK TEKSHIRISH SXEMASI.....	5
II QISM. NEYROPSIXOLOGIK ALBOM.....	7
1 Yarimsharlararo funksional asimmetriya.....	7
2 Gnosizni tekshirish.....	14
4 Praksisni tekshirish.....	30
5 Nutqni tekshirish.....	35
6 Yozishni tekshirish.....	38
7 O'qishni tekshirish.....	39
8 Xotirani tekshirish.....	40
9 Hisoblashni tekshirish.....	44
10 Intellektni tekshirish.....	45
III QISM. NEYROPSIXOLOGIK TEKSHIRISH PROTOKOLLARI.....	51
1 Yarimsharlararo funksional asimmetriyani tekshirish protokoli.....	51
2 Gnosizni tekshirish protokoli	53
3 Praksisni tekshirish protokoli	56
4 Nutqni tekshirish protokoli	58
3 Yozishni tekshirish protokoli	60
5 O'qishni tekshirish protokoli.....	61
6 Hisoblashni tekshirish protokoli	62
7 Burdonning korrektura sinamasi.....	63
8 Krepelin bo'yicha hisoblashni tekshirish protokoli.....	66
9 Shulte jadvali.....	68
10 Xotirani tekshirish protokoli	70
11 Ko'ruv xotirasini tekshirish protokoli.....	72
12 Intellektni tekshirish protokoli.....	73
Neyropsixologik xulosa.....	74
Adabiyotlar.....	75

I QISM. NEYROPSIXOLOGIK TEKSHIRISH SXEMASI

Passport qismi

- №
- 1 Bemorning ismi, sharifi.....
 - 2 Anketa (tarixnoma) raqami.....
 - 3 Yoshi
 - 4 Jinsi
 - 5 Millati
 - 6 Oilaviy ahvoli.....
 - 7 Yashash joyi.....
 - 8 Ma'lumoti.....
 - 9 Kasbi
 - 10 Chapaqay, o'naqay yoki ambidekstr.....
 - 11 Klinikaga kelgan kuni.....
 - 12 Klinik tashxis.....
 - 13 Yo'ldosh kasalliklar.....
 - 14 Tekshirish o'tkazilayotgan sana.....
 - 15 Bemor davolanayotgan klinika

Subyektiv va obyektiv ma'lumotlar

- 1 Asosiy shikoyatlari.....
- 2 Anamnesis vitae.....
- 3 Anamnesis morbi.....
- 4 Hushi

Neyropsixologik tekshiruvlar

- 1 Yarimsharlararo funksional asimmetriyani tekshirish.....
- 2 Gnozisni tekshirish.....
- 3 Praksisni tekshirish.....
- 4 Nutqni tekshirish.....

- 5 Yozishni tekshirish.....
- 6 Hisoblashni tekshirish.....
- 7 Xotirani tekshirish.....
- 8 Tafakkurni tekshirish.....

Xulosa

- 1 Neyropsixologik sindrom
- 2 Topik tashxis.....
- 3 Klinik tashxis.....

II QISM. NEYROPSIXOLOGIK ALBOM

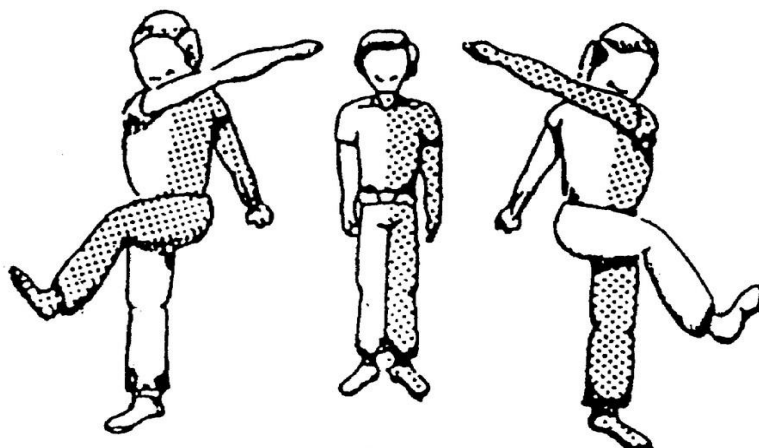
Yarimsharlararo funksional asimmetriyani tekshirish



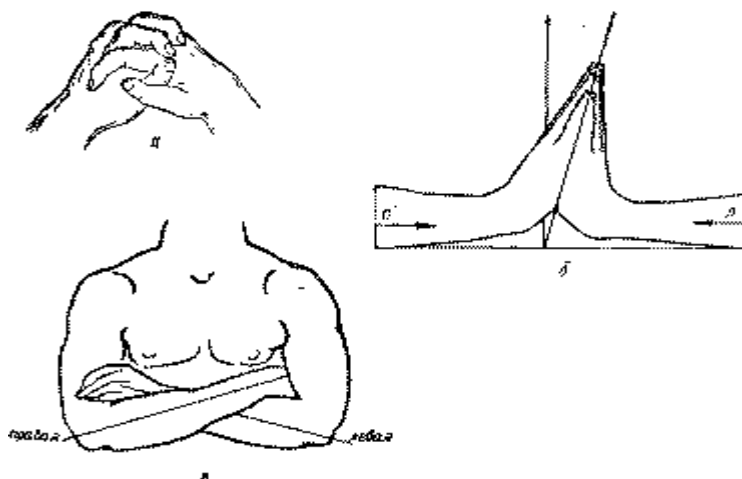
1-rasm. Bu kim?
Chapaqaymi
yoki o'naqay?



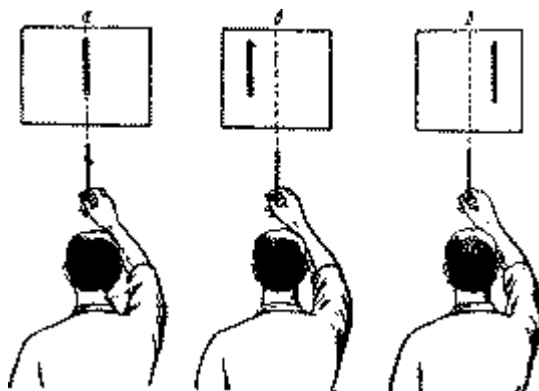
2-rasm. Kim o'naqay, chapaqay yoki ambidekstr?



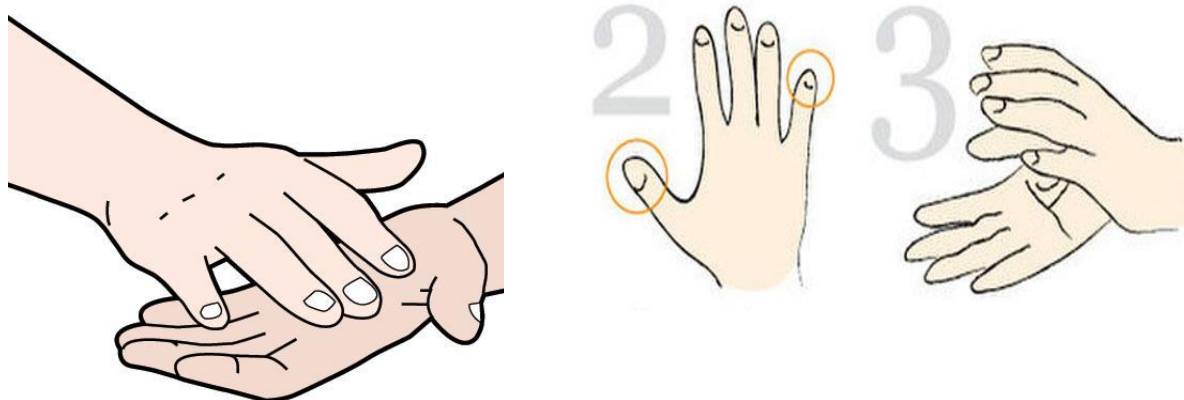
3-rasm. Kim chapaqay, o'naqay yoki ambidekstr?



4-rasm. Funksiyonal asimmetriyani aniqlash. a – barmoqlar bir-biriga kiydirilganda o'naqaylarda katta barmoq tepada joylashadi, chapaqaylarda esa buning teskarisi; б – ikkala kaftni bir-biriga qo'yib qattiq itarsa o'naqaylarda chap qo'l orqaga og'adi, chapaqaylarda esa buning teskarisi; v — Napoleon sinamasida o'naqaylarda o'ng qo'l tepada, chap qo'l pastda joylashadi, chapaqaylarda buning teskarisi.



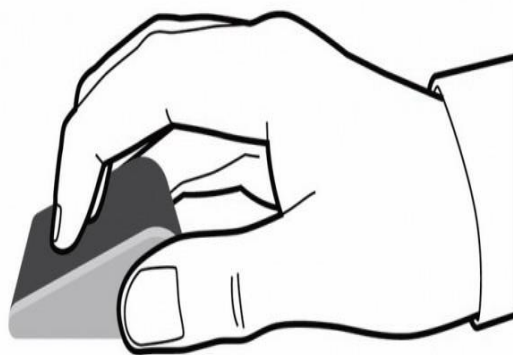
5-rasm. Asosiy ko'zni aniqlash sinamasi: a – dastlab ikkala ko'z ochiq holatda qalam o'rta chiziqqa moslab olinadi; b – chap ko'z yumilganda qalam chapga ketib qoladi, o'ng ko'z yumilsa qalam o'rta chiziqdan siljmay turadi. Bunday holatda chap ko'z asosiy ko'z hisoblanadi. в – ong ko'z yumilganda qalam o'ngga ketib qolsa, chap ko'z yumilganda qalam o'rta chiziqdan siljmay tursa, u holda o'ng ko'z asosiy hisoblanadi.



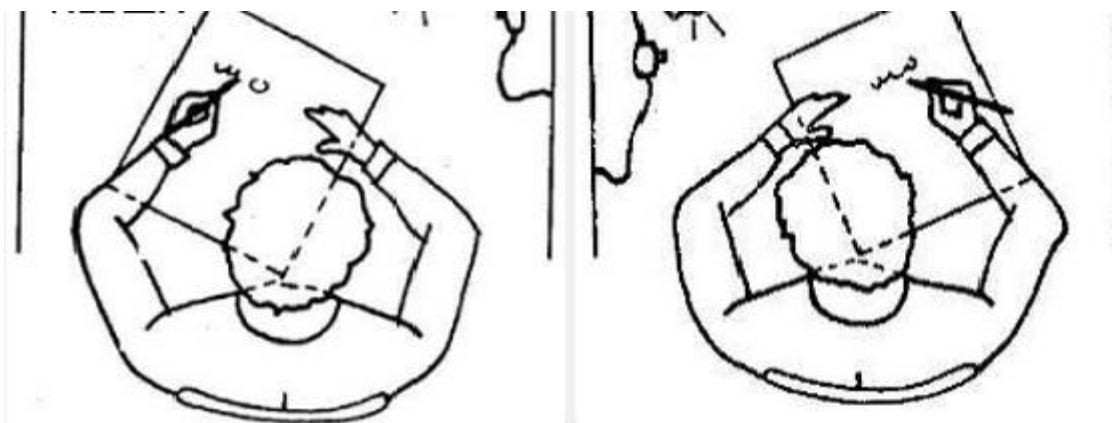
6-rasm. O'naqay qarsak chalganda o'ng qo'l tepada, chapaqay qarsak chalganda chap qo'l tepada bo'ladi. O'naqayda o'ng qo'lning bosh barmogi va jimjilog'i tirnoqlari chap qo'lga qaraganda kengroq va uzunroq bo'ladi. Chapaqayda buning teskarisi.



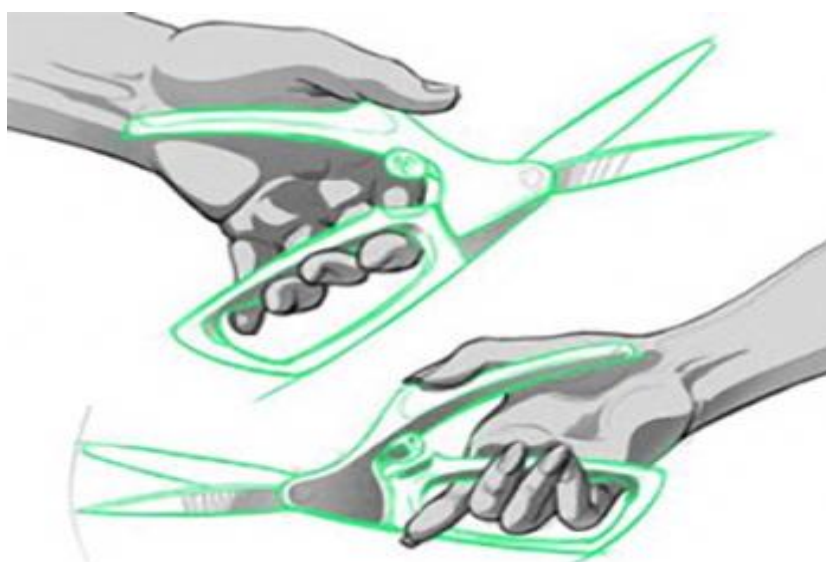
7-rasm. Chapaqay qo'l panjalarini biriktirganda chap qo'lning bosh barmogi tepada qoladi.



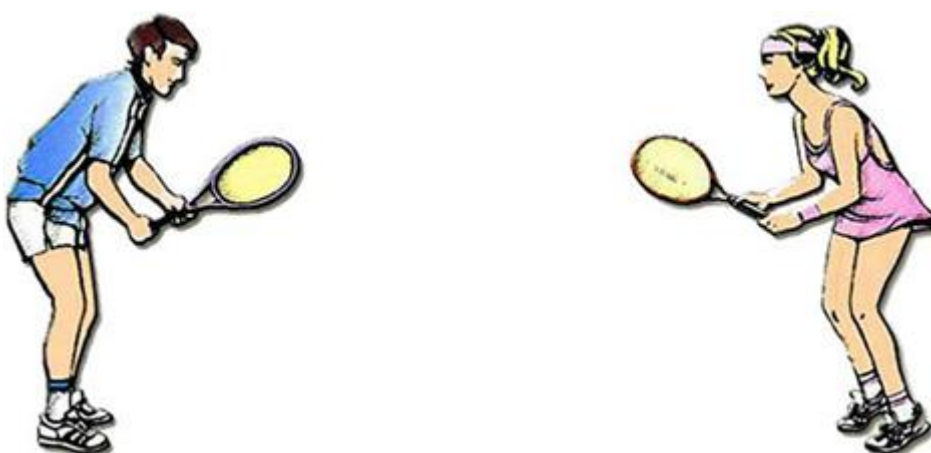
8-rasm. Kompyuter sichqonchani o'naqay o'ng qo'li bilan, chapaqay chap qo'li bilan ushlaydi.



9-rasm. Yozayotganda, chizayotganda o'naqay qalamni o'ng qo'li bilan, chapaqay chap qo'li bilan ushlaydi.



10-rasm. Qaychinin o'naqay o'ng qo'li bilan, chapaqay chap qo'li bilan ushlatadi.

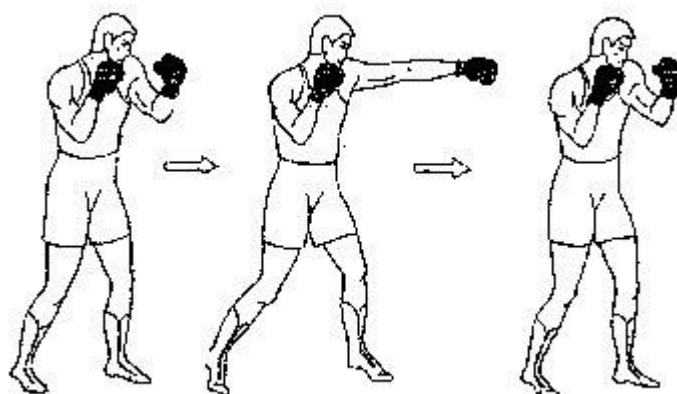


11-rasm. Tennis raketkasini o'naqay o'ng qo'li bilan, chapaqay chap qo'li bilan ushlab koptokchani uradi.



12-rasm. Mix qoqayotganda o'naqay bolg'achani o'ng, mixni esa chap qo'li bilan

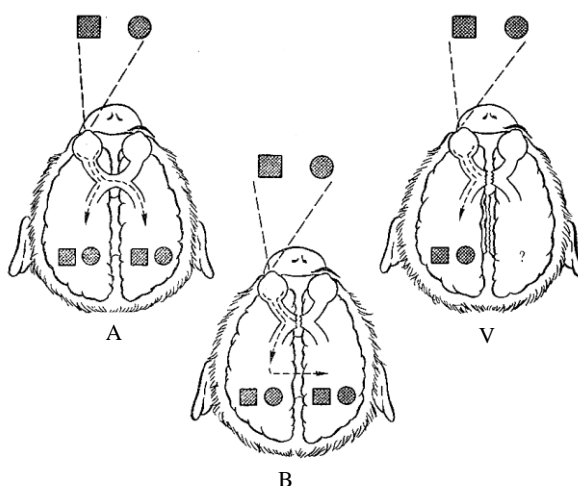
ushlaydi.



13-rasm. Bokschi chapaqay bo'lsa, asosiy zarbani chap qo'li bilan beradi.

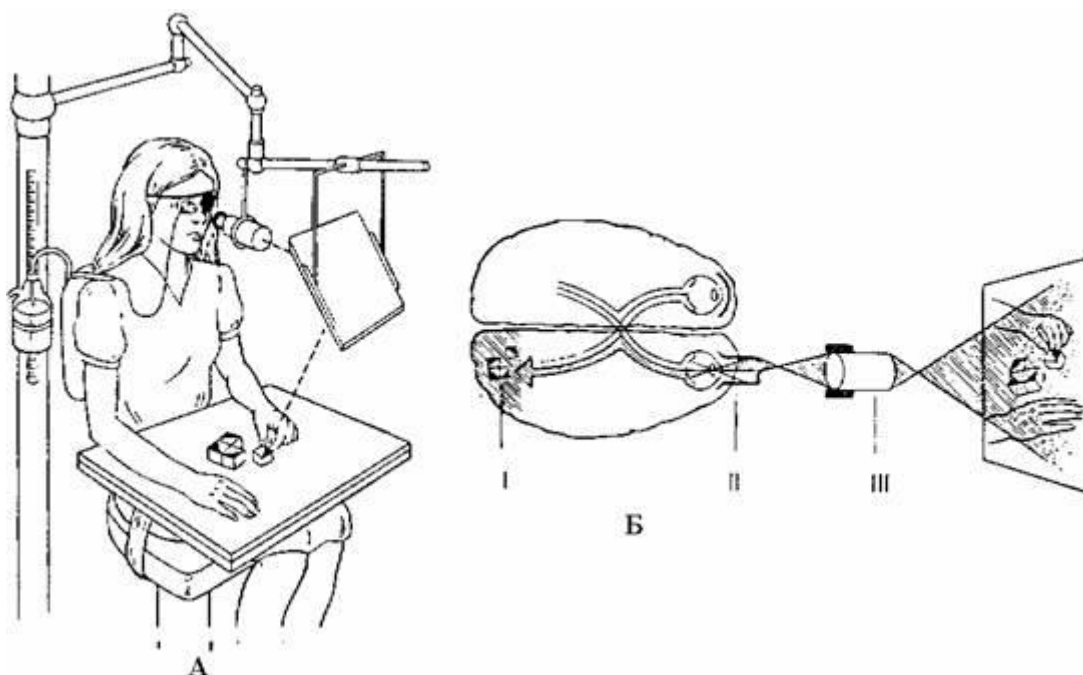


14-rasm. Futbolchi chapaqay bo'lsa, asosiy zarbani chap oyog'i bilan beradi.



15-rasm. Yarimsharlararo optik impulslarni o'tkazish mexanizmini o'rganish uchun mushuklar bilan Sperry o'tkazgan tajriba (1964). A – bitta ko'z bog'liq bo'lsa, impulslar xiazma orqali ikkinchi yarim sharga o'tkaziladi; B – agar bir ko'zni bog'lab,

xiazmani kesib qo'ysa ham, impulslar corpus callosum orqali ikkinchi yarim sharga uzatiladi; V – bir ko'zni bog'lab, xiazma va corpus callosum kesib qo'yilsa, ko'ruv impulslari ikkinchi yarim sharga o'tmaydi, ya'ni bir ko'zdan qabul qilingan impuls miyaning o'sha tomondagi yarim shariga tushadi, xolos.



16-rasm. Yarimsharlar dominantligini aniqlash uchun moslama.

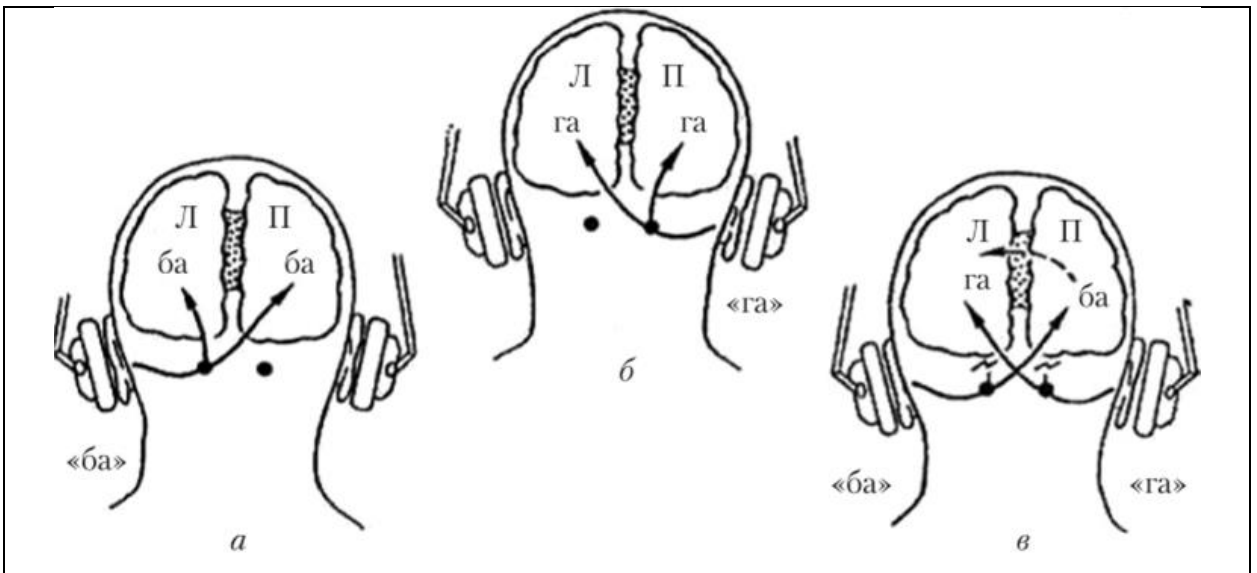
A. Tasvirni faqat bitta yarim sharga tushishini ta'minlab beruvchi qurilma.

B. Bitta ko'z bog'langanligi bois, tasvir bitta ko'z to'r pardasining bir tomoniga tushadi xolos.

I – ko'ruv maydonidagi tasvir faqat bitta yarim sharda aks etyapti.

II – tasvirni ko'z to'r pardasining faqat bir tomoniga tushishini ta'minlovchi maxsus linza.

III – ko'ruv maydonini kichraytirib beruvchi teleskop.



17-rasm. Dixotik eshitish metodi. a — “ba” tovushni faqat chap quloqqa eshittirish; б — “ga” tovushni faqat o`ng quloqqa eshittirish; в — bir paytning o`zida “ba” tovushni chap, “ga” tovushni o`ng quloqqa eshittirish (dixotik eshitish). Bunda ipsilateral yarimsharga uzatilgan signal so`ndiriladi va odam «ga» tovushni aytadi, chunki «ba» tovush nutq uchun mas`ul bo`lgan chap yarim sharga corpus callosum orqali kechikib tushadi.

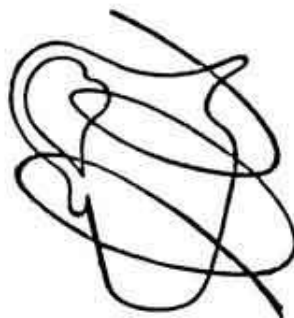
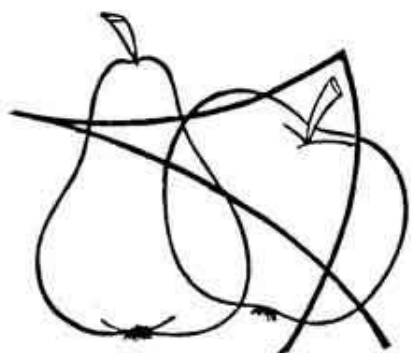
Izoh: Dixotik eshittirish paytida o`naqaylarda chap quloqdan kelayotgan signal kesishgan yo`llar orqali dastlab o`ng yarimsharga tushadi,, so`ngra komissural yo`llar orqali chap yarimsharga uzatiladi. Shu bois signal kechikib keladi.

Vad sinamasi (1949, 1959). Bosh miyaning chap yarim shari dominantligini aniqlash uchun chap uyqu arteriyasiga 10 % li amital natriy eritmasi yuboriladi. Chap yarim shar faoyiyati vaqtincha izdan chiqishi sababli o`tib ketuvchi afaziya va qarama-qarshi tomonda gemiparez rivojlanadi (o`naqaylarda). Agar nutq bo`yicha o`ng yarim shar dominant bo`lsa, ushbu dori o`ng uyqu arteriyasiga yuborilganda afaziya kuzatiladi (chapaqaylarda).

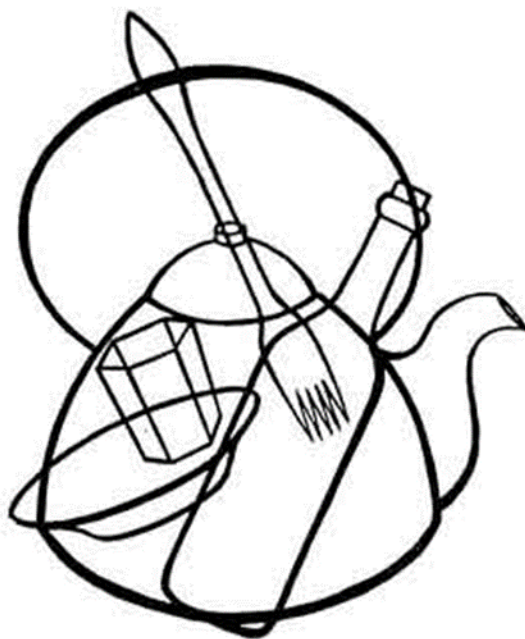
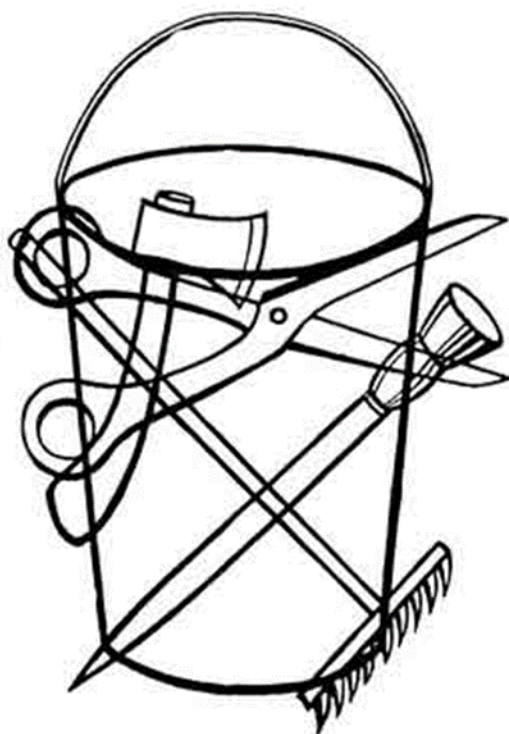
GNOZISNI TEKSHIRISH



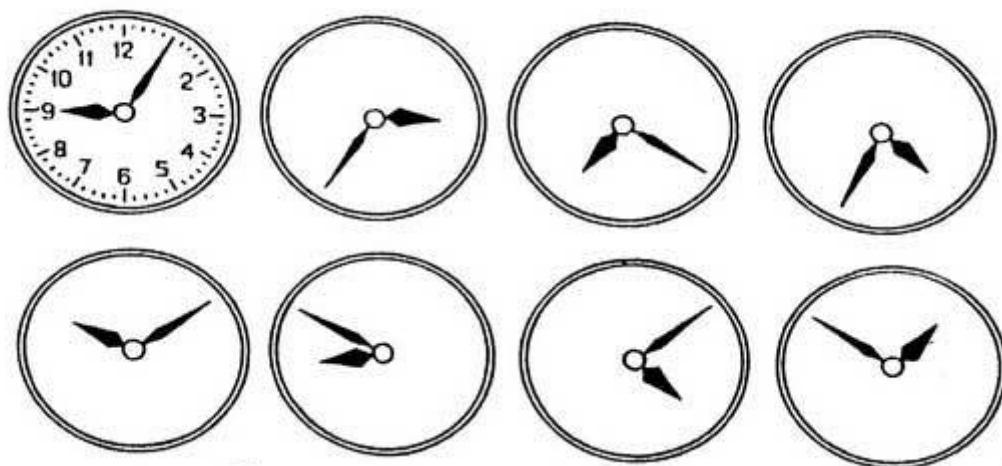
18-rasm. Optik gnozisini tekshirish uchun rasmlar



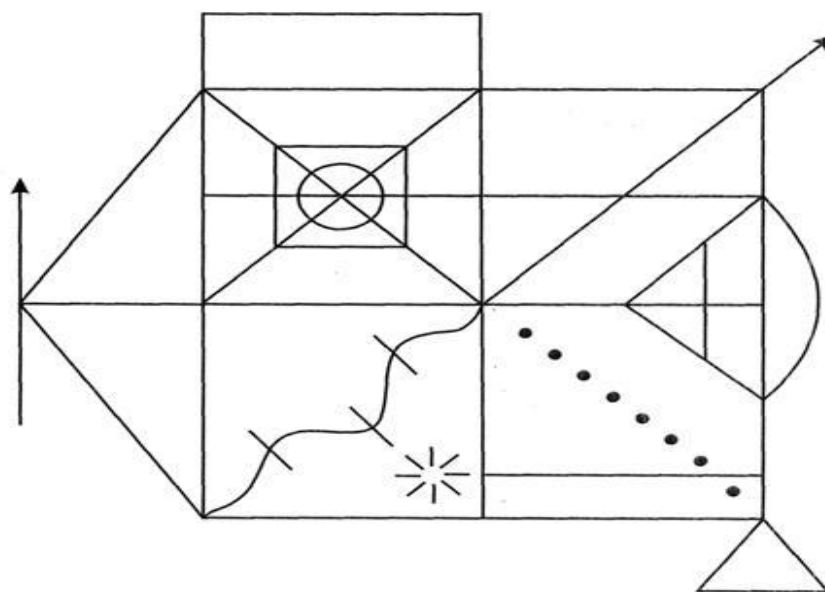
19-rasm. Usti chizilgan rasmlarda ob`ektni tanish



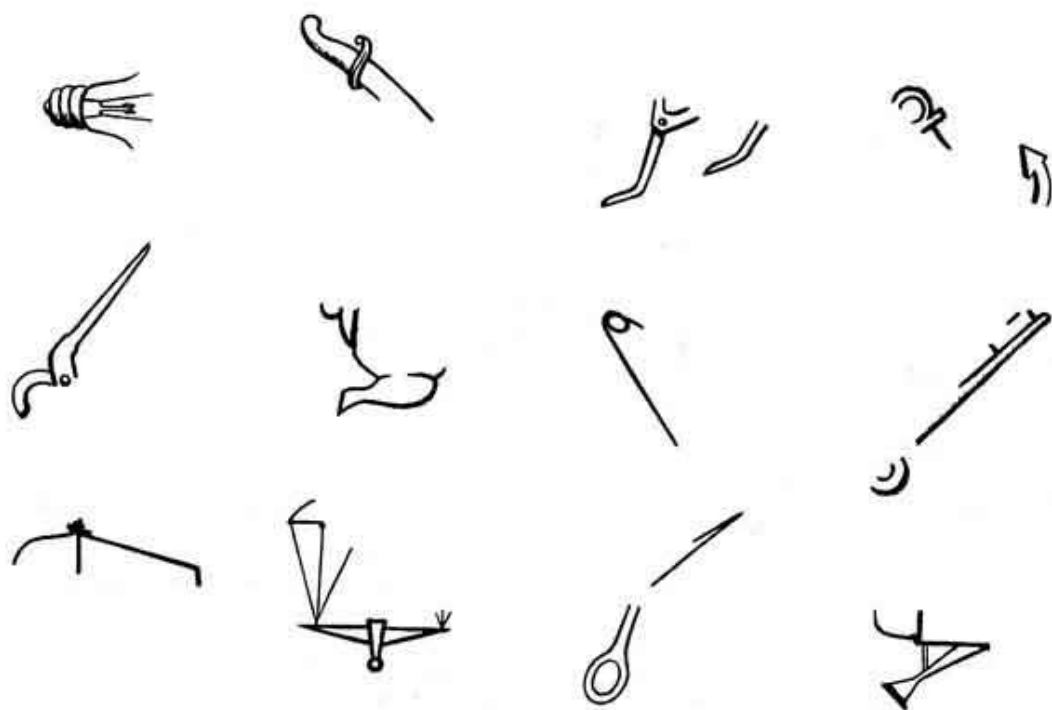
20-rasm. Poppelreyter sinamasi



21-rasm. Optik-fazoviy gnozis. Raqamsiz soatda vaqtni aniqlash



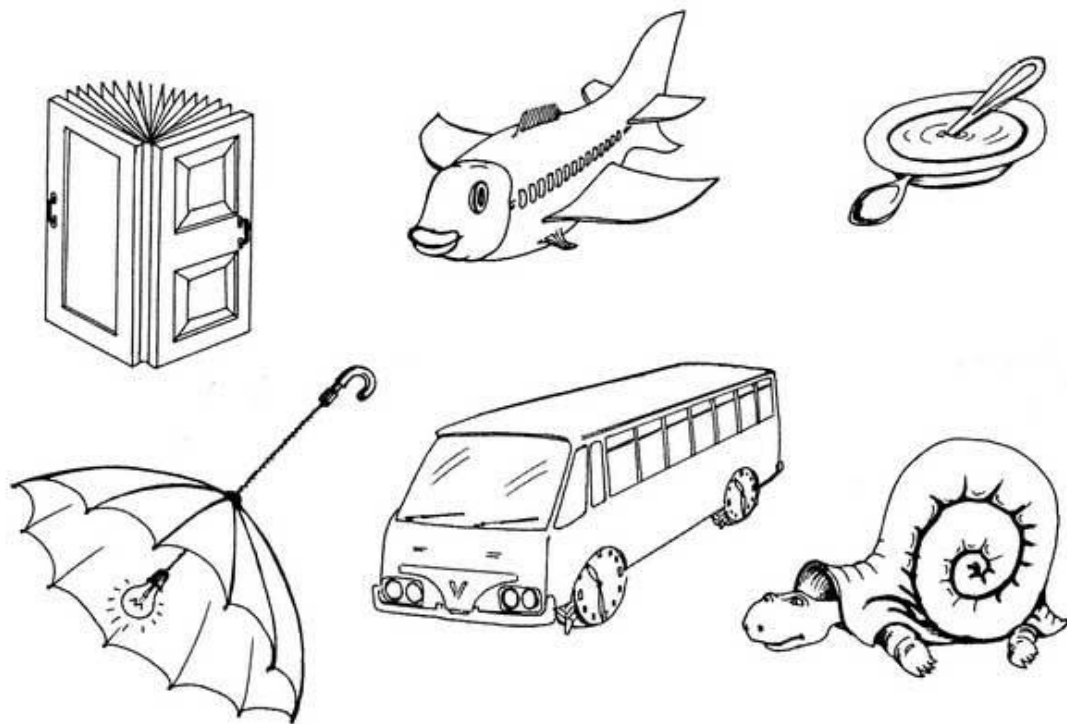
22-rasm. Taylor figurasi. Shu figuradan xuddi shunday nusxa ko`chirish kerak.



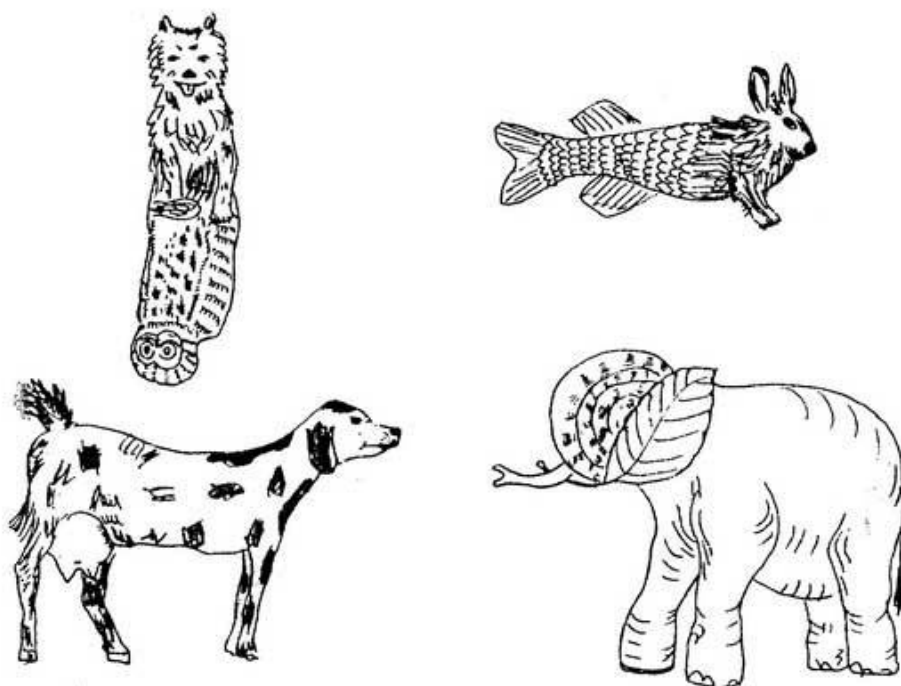
23-rasm. Noto'liq chizilgan ob'yektlarni tanish



24-rasm. Konflikt rasmlardagi ob'yektlarni farqlash



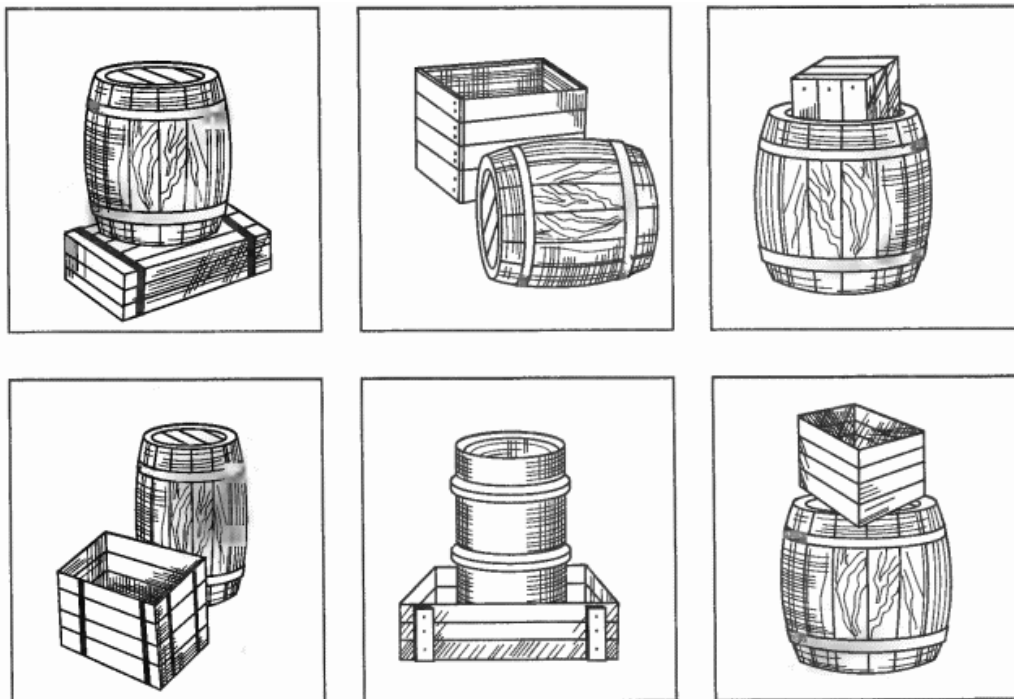
25-rasm. Konflikt rasmlardagi ob'ektlarni farqlab ajratish



26-rasm. Konflikt rasmlardagi ob'yektarni farqlab ajratish. Ushbu rasmlar yordamida fazoning bir tomonini inkor qilish sindromi ham tekshiriladi.



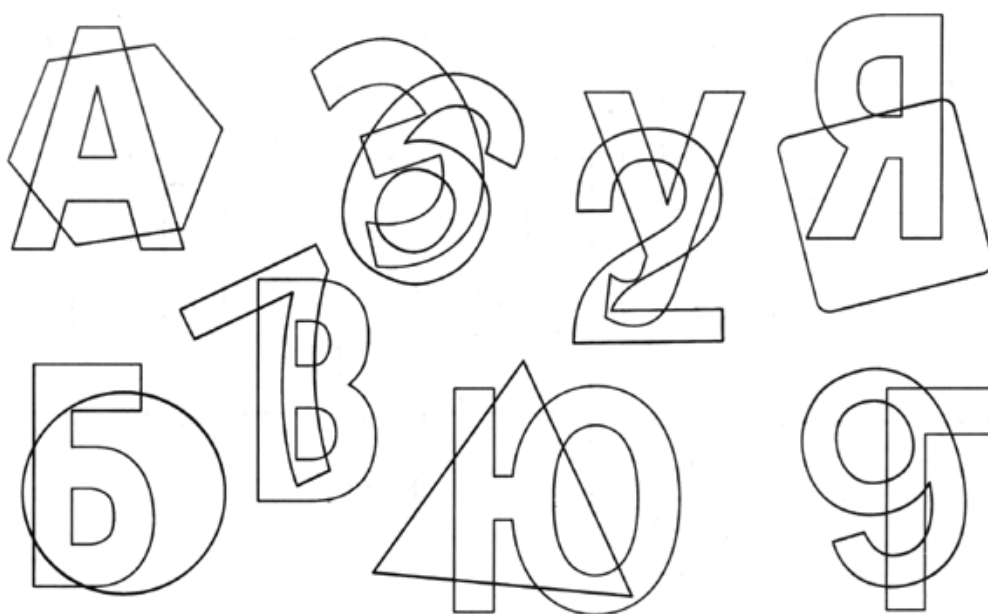
27-rasm. Buyuk shaxslar rasmini ko'rsatib yuz gnozisini tekshirish



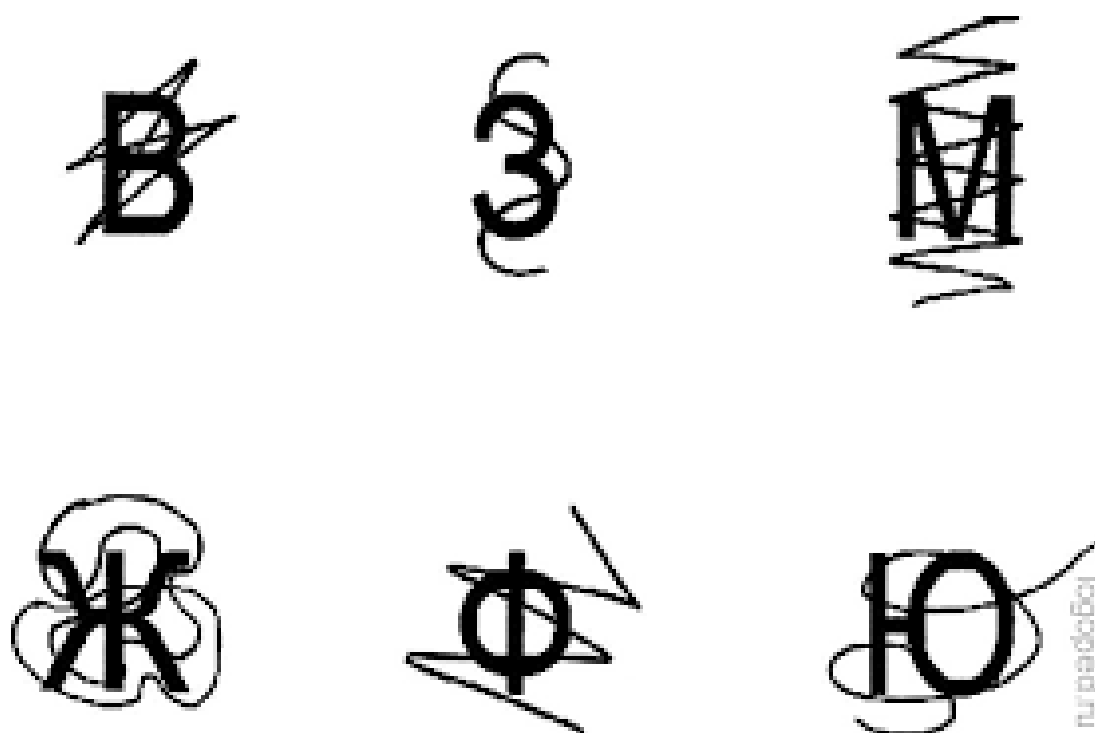
28-rasm. Optik-fazoviy gnoziz. Ob'yektlarning bir-biriga nisbatan joylashuvini aytib berish.



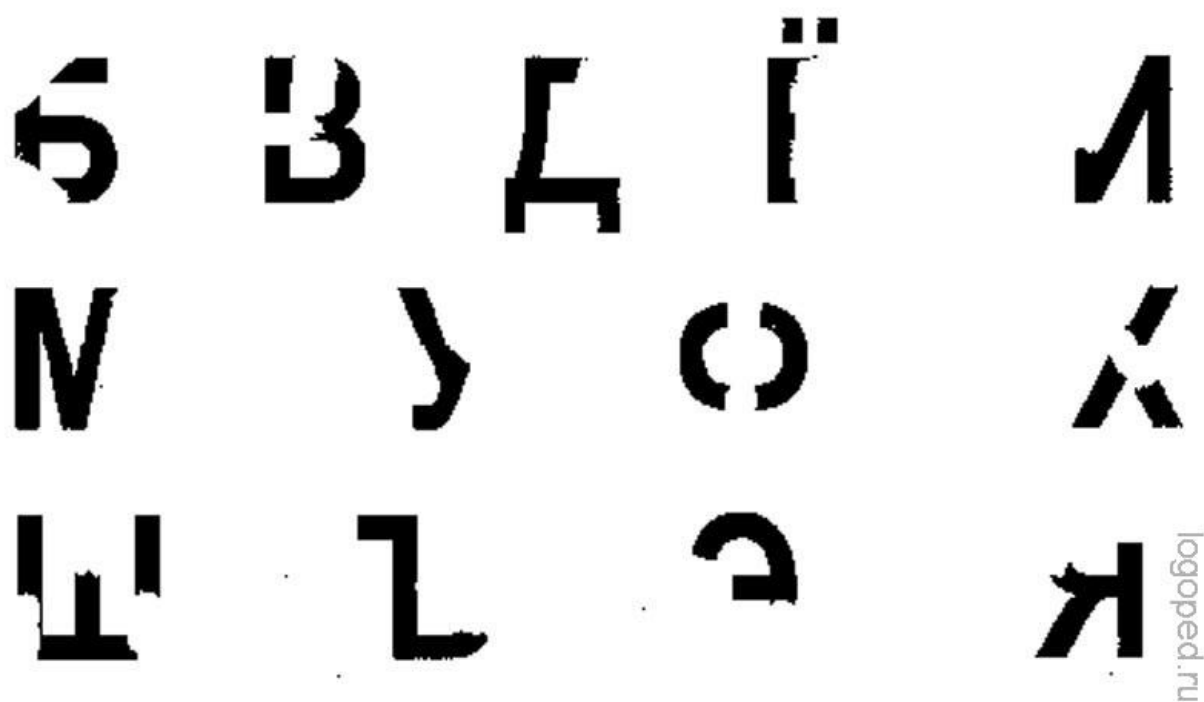
29-rasm. Fazoning bir tomonini inkor qilish sindromi. Uy va daraxtning chap tomonini inkor qilish.



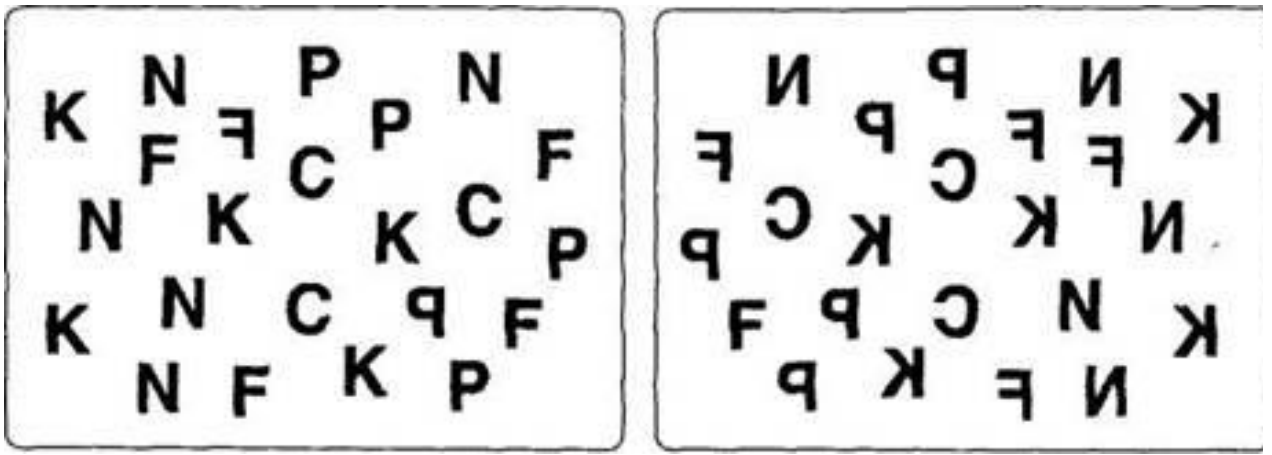
30-rasm. Harflar, raqamlar va geometrik figuralar gnozisi



31-rasm. Usti chizilgan harflar va raqamlar gnozisi



32-rasm. Yarmi yozilmay qolgan harflar gnozisi



33-rasm. Harflar gnozisi. To`g`ri va teskari yozilgan harflar gnozisi

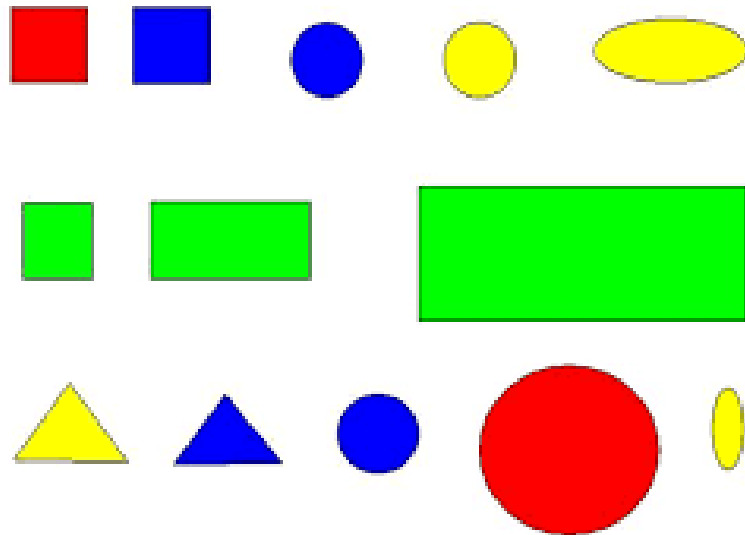
19	1	17	3
2	12	14	4
15	6	10	5
11	7	20	8
9	13	16	18

34-rasm. Raqamlar gnozisi. Arabcha raqamlarni tanish

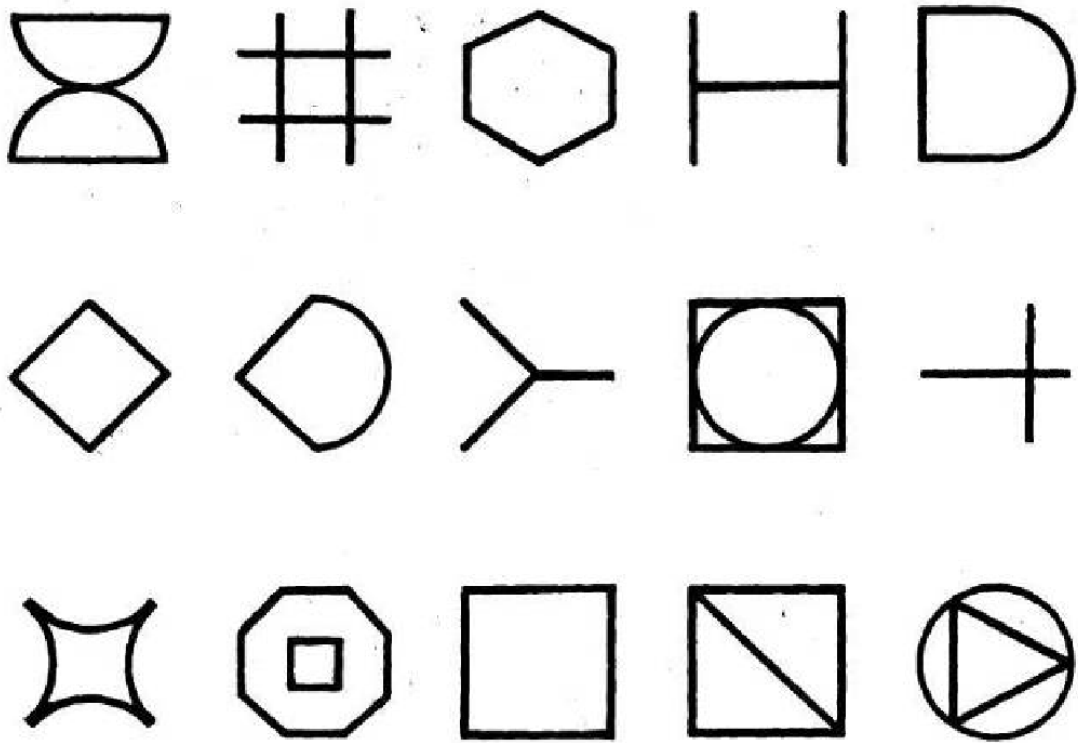
I	II	III	IV ^o	V ^o	VI
VII	VIII	IX	X	XI	XII

I	II	III	IV	V	VI
VII	VIII	IX	X	XI	XII

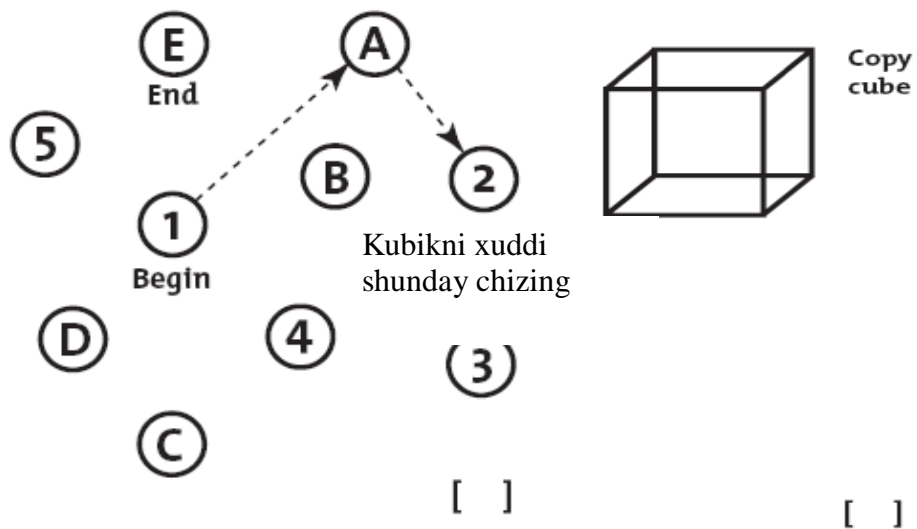
35-rasm. Raqamlar gnozisi. Rim raqamlarini tanish



36-rasm. Ranglar gnozisi. Ranglarni tanish



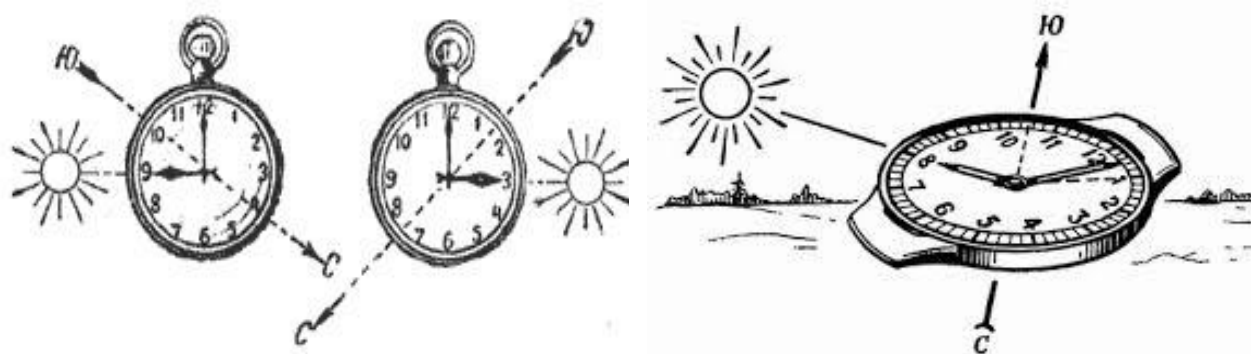
37-rasm. Murakkab figuralar gnozisi. Geometrik figuralarni tanish



38-rasm. Optik-fazoviy gnozisi. Optik-fazoviy funksiyalarni bajarish qobiliyatini tekshirish

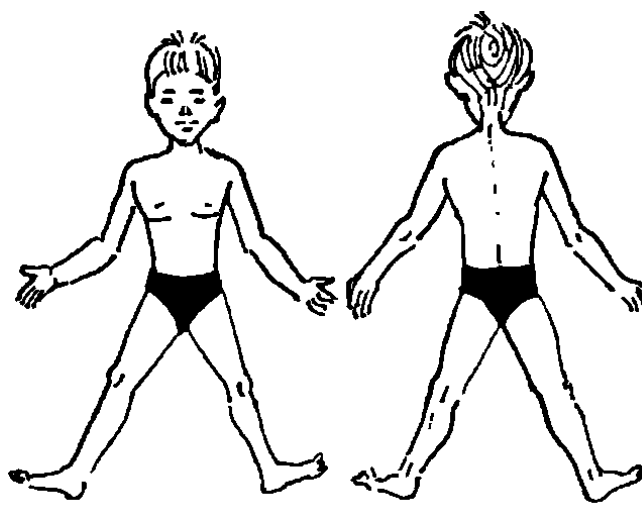


39-rasm. Optik-fazoviy gnozis. Geografik xaritadan shahar va yoki viloyatni topish

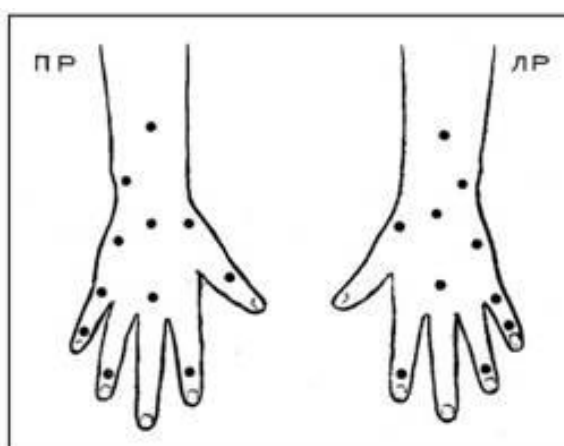


40-rasm. Optik-fazoviy gnozis. Sharq, G`arb va qibla joylashgan tomonni aniqlash

SOMATOSENSOR GNOZISNI TEKSHIRISH










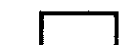


41-rasm. Lokalizatsiya sinamasi. Uchli narsa bilan yuzda, tananing simmetrik sohalarida, oyoq va qo`llarda tekshiriladi.

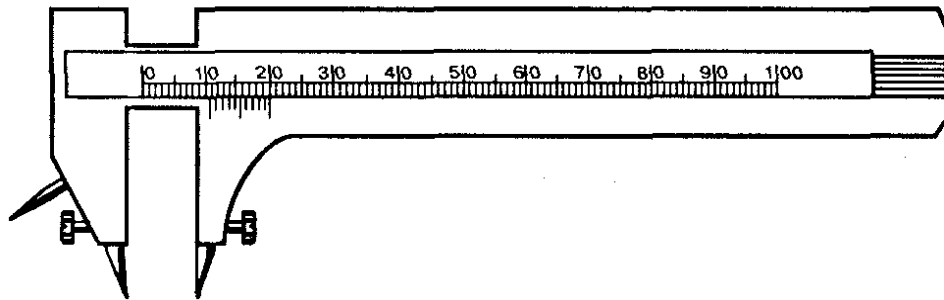


42-rasm. Lokalizatsiya sinamasi. Ko`zlar yumuq holatda tekshiriladi. Bolg`achaning uchli tomoni bilan simmetrik joylariga tegiziladi. Sinaluvchi tekkan joyni aytib berishi kerak.

Scheme of discrimination sensation

	Ending of tongue	1,1MM
	Tips	2,2MM
	Red part of the lips	4,5MM
	The back of tongue	9,0
	The skin of cheek	11,2
	The back of hand	31,5MM
	The forearm	40,5MM
	The leg	40,5MM
	The upper part of trunk	53,0MM
	The middle part of trunk	67,5MM
	The back of neck	67,5MM

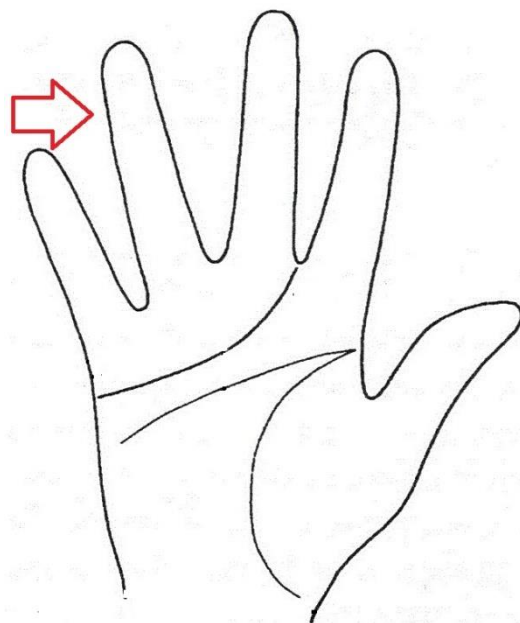
43-rasm. Diskriminatsiya sezgisi. Ushbu sezgi tananing turli joylarida turlicha bo`ladi.



44-rasm. Diskriminatsiya sezgisini tekshirish uchun Veber sirkuli. Ko`zlar yumuladi. Sirkulning ikkala o`tkir uchi bir paytning o`zida tananing turli joylariga tegiziladi. Sinaluvchi sirkulning ikkala uchi tekkanini sezishi kerak.



45-rasm. Teri-kinestetik sezgisi (Ferster sezgisi). Ko`zlar yumuladi. Tananing turli joylariga figuralar, raqamlar va harflarni chizib tekshiriladi. Sinaluvchi ularni aytib berishi kerak.



46-rasm. Barmoqlarni aytib chiqish. Sinaluvchi har bir barmoqning nomini aytib chiqishi kerak.

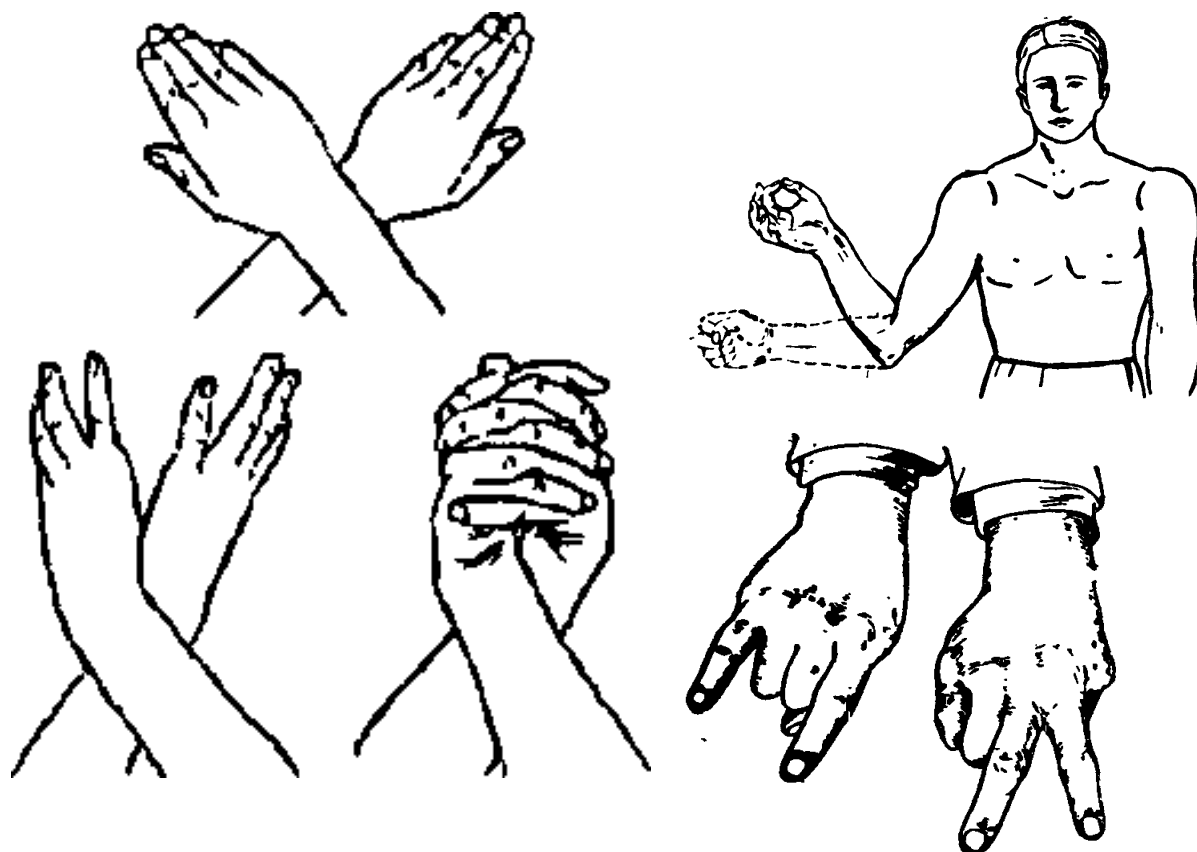


47-rasm. Optik-fazoviy gnozisini tekshirish. Vrach sinaluvchining ro`parasiga o`tirib oladi. Suhbat chog`ida "O`ng qo`lingizni ko`rsating, chap qo`lingizni ko`rsating, mening chap qo`limni ko`rsating, endi o`ng qo`limni ko`rsating" kabi savollar orqali optik-fazoviy gnozisini tekshiradi.

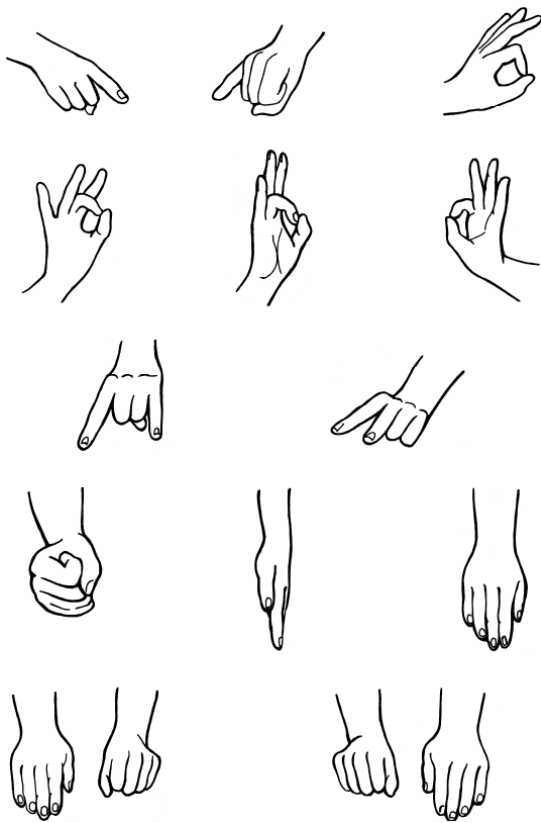


48-rasm. Stereognoz. Sinaluvchi ko`zini yumadi. Uning kaftiga avval tanish bo`lgan narsalar (kalit, tugma) qo`yiladi. Sinaluvchi ularni paypaslab aytib berishi kerak. Aytib bera olmasa, astereognoziya deyiladi.

PRAKSISNI TEKSHIRISH

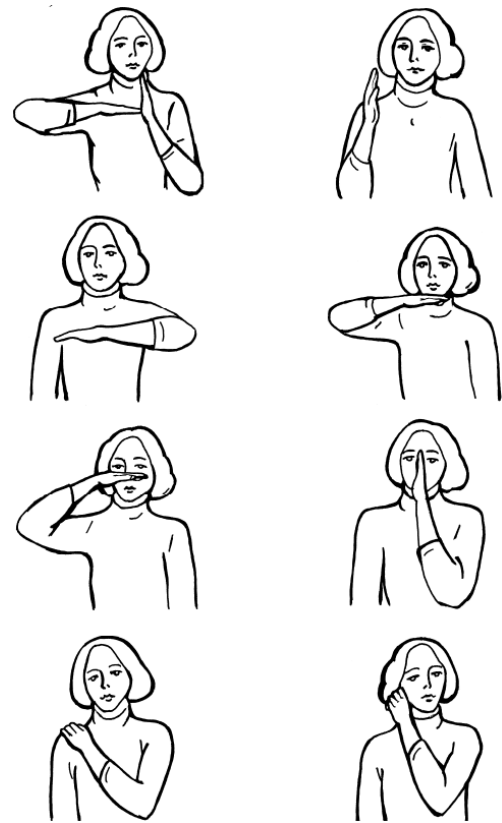


49-rasm. Oddiy harakatlar orqali praksisni tekshirish: chap qo'l bilan, o'ng qo'l bilan, ikkala qo'l bilan



50-rasm. Holat (qo'l panjasi) praksisi.

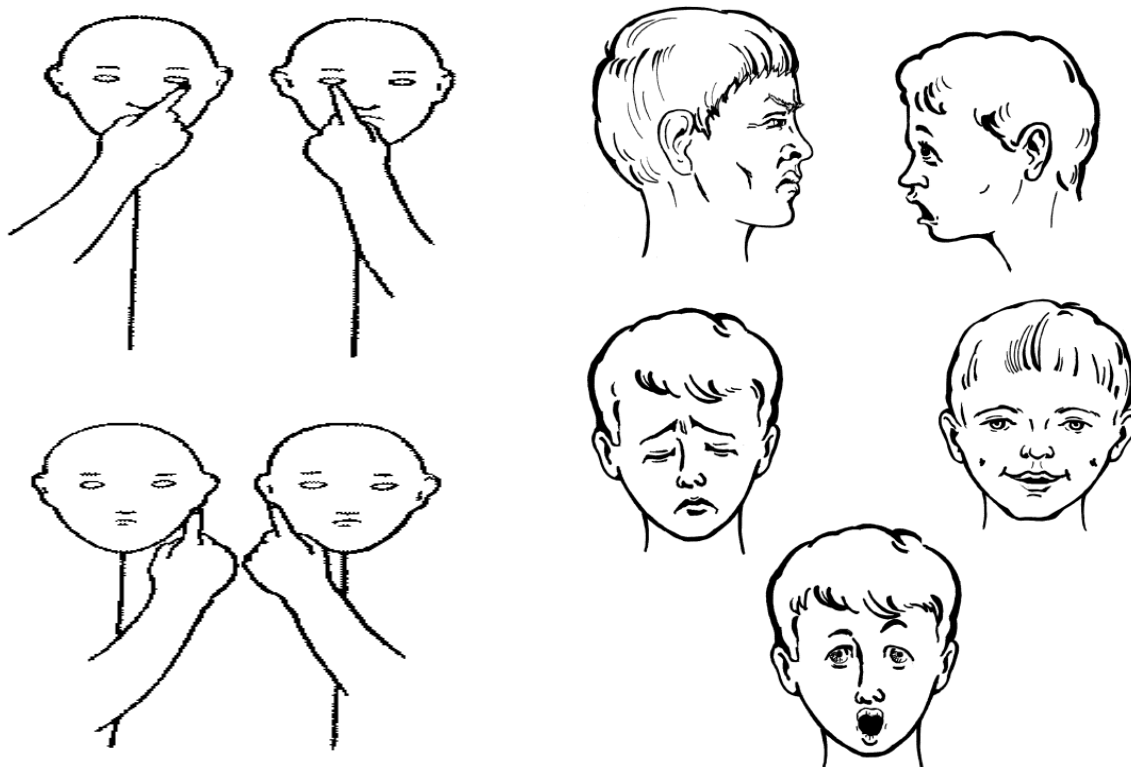
Ushbu rasmda keltirilgan holatlarni avval bir qo'lda bajarish so'raladi. Sinovchi sinaluvchining ro'parasida o'tirib oladi va rasmdagi har bir holatni o'zi ko'rsatib beradi. Sinaluvchi uni takrorlaydi. Har bir sinama bajarilganidan so'ng qo'l erkin holatga keltirilishi kerak. So'ngra bu sinamalarni ikkala qo'lda bajarilish taklif etiladi. Bu sinamalar verbal topshiriq orqali quyidagicha bajariladi: "Birinchi va ikkinchi barmoqlarni birlashtirib aylana qil, qolgan barmoqlarni yuqoriga cho'z (quyoncha yasa). Verbal topshiriq bilan rasmdagi barcha holatlarni yasash mumkin. Shu yo'l bilan optik-kinestetik harakatlar tekshiriladi.



51-rasm. Optik-fazoviy

konstruksiyanı tekshirish (Xed sinamalari).

Sinovchi sinaluvchining ro'parasiga o'tirib oladi va quyidagi ko'rsatmani beradi: "Men o'ng qo'lim bilan nima qilsam, sen ham o'ng qo'ling bilan shuni qilasan. Chap qo'lim bilan nima qilsam, sen ham chap qo'ling bilan shuni qilasan". Har bir sinama bajarilganidan so'ng qo'l erkin holatga keltiriladi. So'ngra xuddi shu sinamalar verbal ko'rsatma orqali bajariladi: "O'ng qo'lingni ko'tar", "Chap qo'ling bilan o'ng qulog'ingni ushla" va h.z.

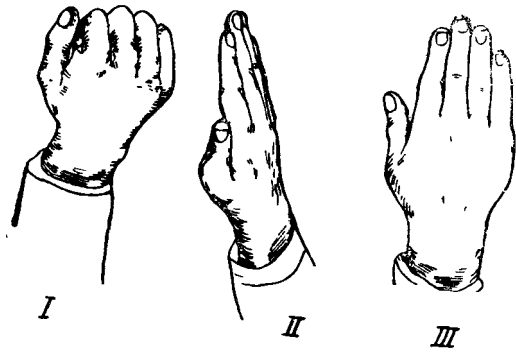


52-rasm Fazoviy praksis. Sinaluvchidan o'ng qo'l bilan chap ko'zni, chap qo'l bilan o'ng quloqni ko'ratish so'raladi (Xed sinamasi).

53-rasm. Oral praksis. Sinaluvchidan turli xil mimik harakatlarni bajarish so'raladi. Bu harakatlar verbal topshiriq orqali va rasmga qarab ham (mana shu holatlarni o'zingizda ko'rsating) bajariladi.

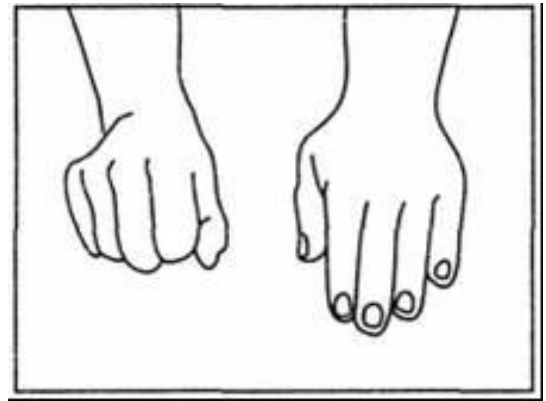


54-rasm. Kinetik (dinamik) praksis. "Panjarali devor" sinamasi. *Ko'rsatma:* mana shu panjaraga qarab, xuddi shunday panjarani qalamni ko'tarmasdan chizing.



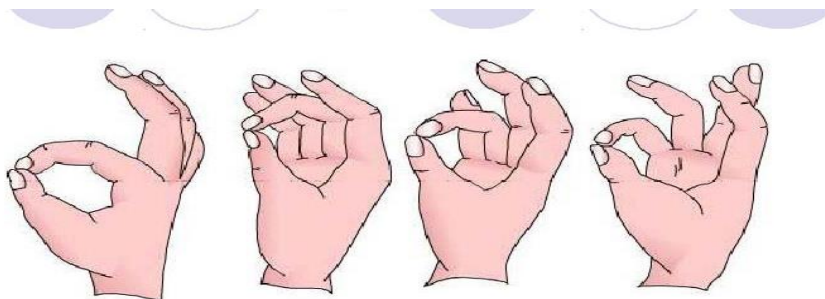
55-rasm. Dinamik (kinetik) praksis.

Sinaluvchidan qo'lini ketma-ket ravishda musht (I), qirra (II) va kaft (III) qilish so'raladi.



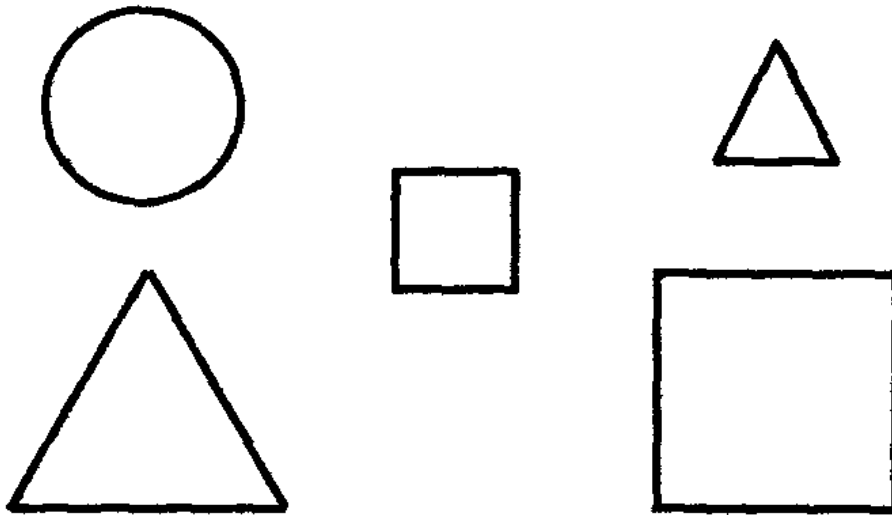
56-rasm. Dinamik (kinetik) praksis.

Resiprok harakatlar. Sinaluvchidan ikkala qo'lni tizzaga qo'yib bir xil paytning o'zida panjalarni galma-gal yumib ochish so'raladi.

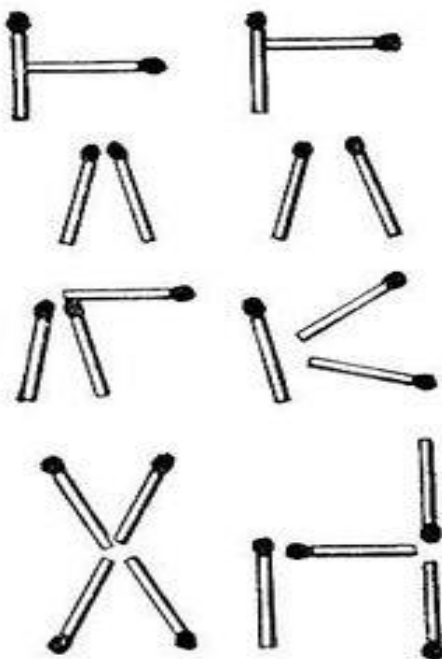


57-rasm. Dinamik (kinetik) praksis.

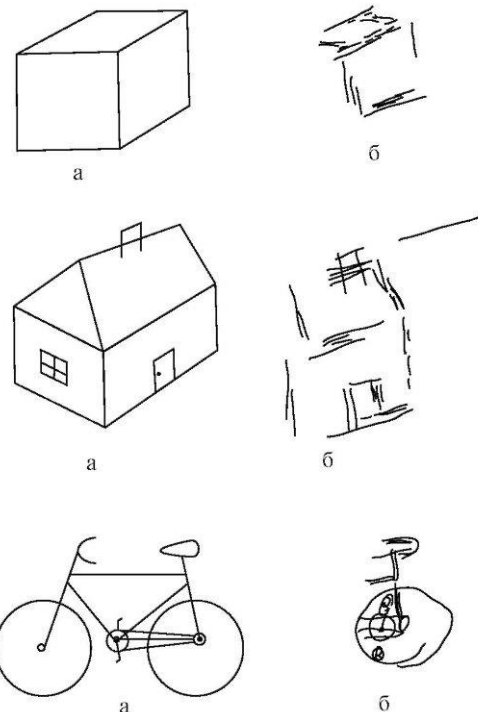
O'ng qo'lning katta barmog'i bilan navbatma-navbat ikkinchi, uchinchi, to'rtinchi va beshinchi barmoqlarga tegizib chiqish so'raladi. Ushbu harakatlarni bajarayotganda ketma-ketlik va jadallikka asosiy e'tibor qaratiladi. Bu harakatlar keyin chap qo'lda bajariladi.



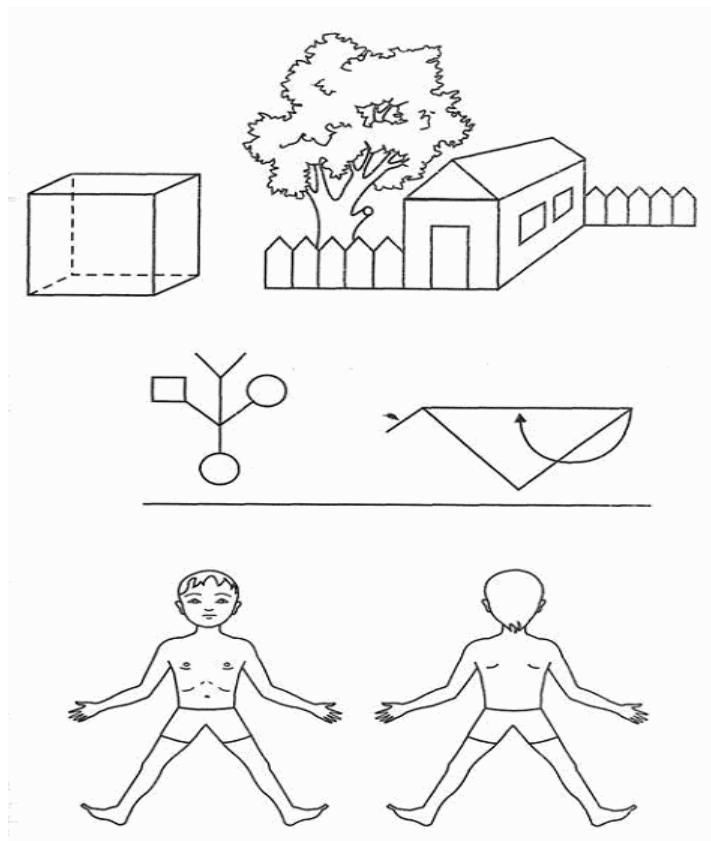
58-rasm. Konstruktiv praksis. Sinaluvchidan geometrik figuralarni xuddi shunday joylashuvda chizib chiqish so'raladi. Shakli ham, katta-kichikligi ham shunday bo'lishi kerak.



59-rasm. Konstruktiv praksis. Gugurt cho'pidan xar xil figuralar yasash so'raladi (verbal topshiriq va ko'rsatma orqali).



60-rasm. Konstruktiv praksis. Nusxa ko'chirish: a-original rasmlar; b-sinaluvchi ko'chirgan nusxalar.



61-rasm. Konstruktiv praksis. Sinaluvchidan usbu rasmlarga qarab nusxa ko'chirish so'raladi.

NUTQNI TEKSHIRISH

Har qanday nutqni tekshirish oddiy usullar bilan, yani harflar, sonlar va fonemalarni tekshirishdan boshlanadi. Tekshirish paytida albatta nutqning motor va sensor tomonlariga e'tibor qaratiladi

SPONTAN VA DIALOGIK NUTQ

Sinaluvchiga oddiy savollar beriladi:

Ismingiz nima?

Ahvolingiz qalay?.

Yoshingiz nechada?

Sinaluvchi ularga "Ha, yoq, yaxshi, yomon" deb qisqa javob qaytaradi.

AVTOMATLASHGAN NUTQ

1-topshiriq. 1 dan 10 gacha sanang: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

2-yopshiriq. Hafta kunlarini aytib chiqing: dushanba, seshanba, chopshanba, payshanba, juma, shanba, yakshanba.

3-topshiriq. Oylarni aytib chiqing: yanvar, fevral, mart, aprel, may, iyun, iyul, avgust, sentabr, oktabr, noyabr, dekabr

TAKRORIY NUTQ

Unli tovushlarni takrorlashi : A O I E, U, YU.

Undosh tovushlarni takrorlash: M, N, P, L, T, K

Muxolif fonemalarni takrorlash:

B-P, P-B, D-T, T-D, Z-S, S-Z

Tovushli birikmalarni takrorlash:

BI-BA-BO; BA-BO-BI; BA-BI-BA

So'zlarni takrorlash:

UY, TOL, CHOL, OYNA, BOLA, CHOYNAK

TROLLEYBUS, TRALLIVALI, TARALLIBEDOD

Birikmali so'zlarni takrorlash;

QILOQ-BURUN-KO'Z, KO'Z-QULOQ-BURUN

Jumlalarni takrorlash:

QIRQ KOKILLI QIZALOQ.

SEPKILLI SAYYORA SOYGA SAKRADI.

QARG'ALAR QARAG'AYGA QO'NA OLMAY

QAYTIB KETISHDI.

Oddiy so'zlar ma'nosini tushunish.

- 1.KO'ZINGIZNI YUMING.
- 2.OG'ZINGIZNI OCHING.
- 3.TILINGIZNI CHIQARING.

Oddiy grammatik konstruksiyalarni tushunish.

- 1.O'ng qo'lingizni ko'taring.
- 2.Qoshiqni choynak yoniga qo'ying.
- 3.Chap qo'lingiz bilan o'ng ko'zingizni ko'rsating.

Murakkab grammatik konstruksiyalarni tushunish.

- 1.Qalamni o'ng qo'linigizga olib kitobning ichiga qo'ying.

2. Sochiqni yostiqning tagiga qo'ying;
3. Piyolani chap qo'lingiz bilan olib o'ng tomonga qo'ying;
4. Lola Karimdan oqroq, demak kim qora;
5. Onasining singlisi unga kim bo'ladi?
6. Akasining otasi ukasiga kim bo'ladi?

YOZISHNI TEKSHIRISH

Dastlab sinaluvchining harflarni unutib qolish, o'tkazib yuborish, boshqa joyga yozish, boshqa harf bilan almashtirish, konfiguratsiyasini o'zgartirib yuborish kabi shikoyatlari so'raladi

Avtomatlashgan yozuv:

Familiyasi, ismi, otasining ismi: **QOBULOV DAVRON OLIMOVICH**

Harflarni yozish

1. Bosma harflarni ko'chirib yozish (bittali, juftli)
2. Harflarni verbal topshiriq orqali yozish (bittali, juftli)

H, T, O, L, S, A, SA, LH, TR, OCH, DO, VE, DS

So'zlarni yozish:

1. So'zlarni ko'chirish: **LOLA, BOG', PIYOLA, LAGAN, BALIQ**
2. Verbal topshiriq orqali oddiy so'zlarni yozish: **OT, OYNA, ODAM, QOSHIQ**

3. Verbal topshiriq orqali muxolif fonemalarni yozish:

OLAM-ODAM, SANAM-SALOM, TIRNOQ-TURMOQ

4. Verbal topshiriq orqali murakkab so'zlarni yozish:

URBANIZATSIYA, SIGNALIZATSIYA, SIVILIZATSIYA

Jumlani yozish:

1. Jumlani ko'chirish: **QUYOSH CHIQDI**

2. Jumlani verbal topshiriq orqali yozish: **YOMG'IR YOG'MOQDA**

O'QISHNI TEKSHIRISH

Dastlab siniluvchining harfilarni, so'zlarni, jummalarni o'qishi qiyinligiga shikoyatlari so'raladi.

Harflarni o'qish:

1. Bosma harflarni: **K, S, G, D, A, O, A, D**

2. Yozma harflarni: **H, Z, X, C, B, M, L, F**

Davlatlar va shaharlar nomini o'qish:

**O'ZBEKISTON, TURKIYA, TOSHKENT, ANQARA, TOKIYO, XIVA,
SAMARQAND**

Oddiy so'zlar va jummalarni o'qish:

OLCHA, TAXTA, SAROY, DARS TUGADI, METROGA TUSHDIM

Kam uchraydigan murakkab so'zlarni o'qish:

DELFINARIYA, ANDROLOGIYA, ELEKTROENSEFALOGRAFIYA

Hikoyalardan jumlar o'qish:

TULKI QUYONNI QUVIB BORAR EDI... (sinaluvchining ko'z harakatlariga, so'zlarni tushirib qolishiga, matnning chap yoki o'ng tomonini inkor qilishiga e'tibor qaratiladi)

XOTIRANI TEKSHIRISH

Dastlab sinaluvchining xotirasi bilan bog'liq shikoyatlari so'raladi (ismlarni, raqamlarni, ko'chalarni, shu kunlarda ro'y bergan voqealarni eslab qoladimi, yoqmi)

Raqamlarni eslab qolish:

3-6-9

4-8-2

3-5-2-9

4-2-7-1-8

5-8-2-6-3-6-3

So'zlarni eslab qolish:

Quyidagi so'zlarni eslab qolib o'sha zaxoti, birozdan so'ng yoki interferensiyadan so'ng eslab aytish so'raladi:

Uy-olma-mix

Soy-nina-chiroq-taxta-kalit

10 ta so'zni yodlab aytish usuli. Sinaluvchiga ma'no jihatdan bir-biriga bog'liq bo'lmagan 10 ta so'z aytiladi. Sinaluvchi ularni o'zi xohlagan tartibda takrorlab chiqishi kerak. Masalan, **uy, olma, qalam, osmon, temir, ot, gul, qog'oz, daryo, rom.** Bir necha soniya kutgach sinaluvchi so'zlarni yoddan aytib boshlaydi. Sinaluvchi barcha so'zlarni to'g'ri aytib bo'lmaguncha, tekshirish davom etaveradi, ya'ni sinovchi 10 ta so'zni yana qayta aytib chiqadi, sinaluvchi esa ularni yana takrorlaydi.

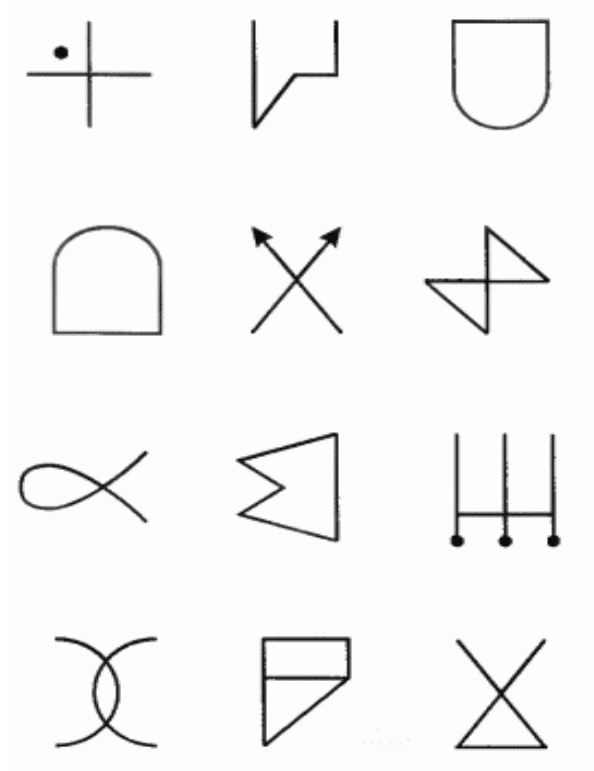
- 1-aytish va takrorlash
- 2-aytish va takrorlash
- 3-aytish va takrorlash
- 4-aytish va takrorlash
- 5-aytish va takrorlash
- 6-aytish va takrorlash
- 7-aytish va takrorlash
- 8-aytish va takrorlash
- 9-aytish va takrorlash
- 10-aytish va takrorlash

Odatda 5-6 urinishdan so'ng barcha 10 ta so'z to'g'ri takrorlanadi. Agar 2-3 urinishdan keyin sinaluvchi 10 ta so'zni o'zi xohlagan tartibda to'la aytsa, demak uning **xotirasi juda yuqori**, agar sinovni 5-6 urinishdan keyin bajarsa – **xotirasi yaxshi**, agar 7-8 urinishdan keyin bajarsa – **xotirasi biroz sust**, agar 9-10 urinishdan keyin bajarsa yoki bajara olmasa, demak uning **xotirasi juda sust** hisoblanadi. Ushbu so'zlarni sinaluvchini ogohlantirmasdan turib 30 daqiqadan so'ng qayta aytib berishni so'rash mumkin.

Turli shakl va ko'rinishdagi geometrik figuralarni eslab qolish. Sinaluvchiga 12 ta figurani eslab qolish uchun 3 daqiqa vaqt ajratiladi. So'ngra eslab qolingan figuralar alohida qog'ozga chiziladi.

62-rasm. Eslab qolish uchun figuralar:

**Eslab qolingan
figuralarni
chizish uchun
alohida joy:**



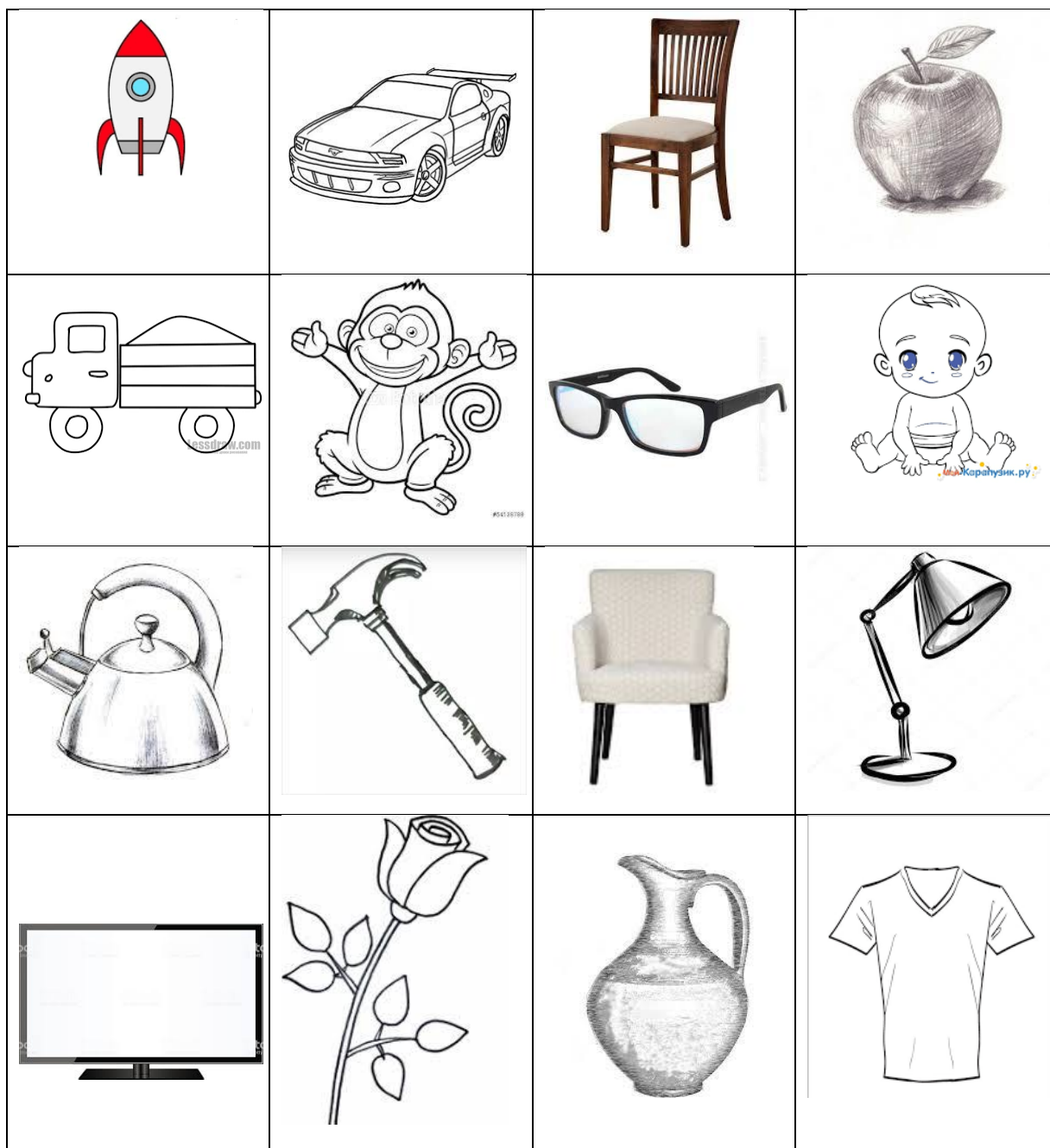
63-rasm. Raqamlarni eslab qolish

**Eslab qolingan
raqamlarni
yozish**

22	25	7	21	11
6	2	10	3	23
17	12	16	5	18
1	15	20	9	24
19	13	4	14	8

64-rasm. Tanish narsalarni eslab qolib nomini aytish. Sinaluvchiga dastlab 8 ta narsaning rasmi ko'rsatiladi va eslab qolish so'raladi. Agar uning xotirasi o'tkirligi

aniqlansa, 16 rasmni eslab qolish so'raladi. 8 ta rasmni eslab qolishga 60 soniya, 16 ta rasimga 120 soniya vaqt ajratiladi. Ushbu vaqt o'tgach sinaluvchi eslab qolgan rasmlarni aytib boshlaydi. Sinovchi aytilgan rasmlarni qog'ozga qayd qilib boradi.



Oddiy jummalarni eslab qolish.

1. Katta bog'
2. Doktor sinaluvchini tekshiryapti
3. Bolalar dars qilishyapti.

Sinaluvchidan ushbu iumlalarni eslab qolish soʻraladi. Soʻngra oqqiy arifmetik hisob-kitoblardan ($2+7=$; $12+10=$; $9+6=$) soʻng jummalarni eslab aytib berish soʻraladi.

Matnni eslab qolish

Kichikroq bir matn bir marotaba aytib beriladi. Sinaluvchi uni eslab qolib soʻzlarni tushirib qoldirmasdan aytib berishi kerak. Matn: “Insonning haqiqiy bahosini birov bera olmaydi. Birovning bahosi koʻpincha yolgʻon boʻlib chiqadi. Eng zoʻr baho – bu oʻzingga-oʻzing bergan baho. U aʻlo boʻlsin! Oʻzingni oʻzing angla! Ana shunda seni birov anglab etadi.”. *“Asab va ruhiyat” kitobidan.*

Xulosa: Butunlay eslab qolsa, xotira oʻta kuchli (3 ball), soʻzlarni tushirib qoldirilib yoki oʻrniga oʻxshash soʻzlar ishlatib takrorlansa, xotira yaxshi (2 ball), matn maʼnosi ham, undagi soʻzlar ham unutib takrorlansa, xotira sust (1 ball) deb baholanadi.

HISOBLASHNI TEKSHIRISH

Sanash: Qogʻozga chizilgan nuqtalar sanash

Oddiy raqamlarni oʻqish va yozish (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10)

Murakkab raqamlarni (78, 87, 19, 91, 107, 4807, 10126) oʻqish

Murakkab raqamlarni (78, 87, 19, 91, 107, 4807, 10126) yozish

Oddiy hisoblashlarni ($3-1$; $5+2$; $6-4$; $8:2$; 2×3) ogʻzaki ravishda bajarish

Oddiy hisoblashlarni ($4-2$; $7+3$; $8-1$; $6:2$; 3×3) yozma ravishda bajarish

Biroz murakkab hisoblarni bajarish ($13+7-2=$; $14+7-2=$; $21+4-2=$

Ketma-ket keluvchi hisoblashlarni bajarish ($100-7=$; $93-7=$; $86-7=$; $79-7=$; $72-7=$

INTELLEKTNI TEKSHIRISH

«Ortiqchasini chiqarib tashlash» usuli

Sinaluvchiga har xil narsa, o'simlik va hayvonlarning nomlari yozilgan qator ko'rsatiladi. Nomlar qatori shunday tuzilishi kerakki, sinaluvchi ularning ichidan ma'no bo'yicha to'g'ri kelmaydigan nomlarni chiqarib tashlashi kerak.

Ko'rsatma: *Quyidagi so'zlarni o'qib chiqing va ma'no va mazmuni jihatdan ushbu qatorga to'ri kelmaydigan bitta so'zni (nomni) chiqarib tashlang. Siz chiqarib tashlagan so'z (nom) nima uchun ushbu qatorga to'g'ri kelmasligini tushuntirib bering.*

1. O'rdak, baliq, tovuq, kurka, xo'roz.
2. Karam, sabzi, turp, olma, sholg'om.
3. Kitob, daftar, qalam, bloknot, qog'oz.
4. Televizor, radio, kompyuter, telefon, noutbuk.
5. Arra, bolg'a, mix, bolta, beshik, tasha.
6. Oltin, kumush, mis, alyuminiy, temir.
7. Parij, London, Samarqand, Anqara, Tokio, Xitoy.
8. Avstriya, O'zbekiston, Fransiya, Italiya, Norvegiya, Istanbul .
9. Qo'y, it, echki, ot, tovuq, xo'roz, bo'ri.
10. Qahva, choy, vino, sut, sharbat, bo'tqa.

Bu usul fikrlash qobiliyatini tekshirishning eng oddiy usuli bo'lib, so'zlar o'rniga rasmlarni ko'rsatib ham o'tkazish mumkin.

«Tanlab ko'rsatish» usuli

Bu sinamani o'tkazish uchun sinaluvchiga turli narsalar (obyektlar) nomi yozilgan yoki rasmi aks ettirilgan qator ko'rsatiladi. Sinaluvchi ularni diqqat bilan kuzatib obyektlarning turli xususiyatlari bo'yicha ketma-ket joylab chiqish kerak.

Ko'rsatma:

1. Uchish tezligi bo'yicha ketma-ket joylashtirib chiqing: *raketa, dron, o'q, vertolyot, samolyot.*

2. Yorug'lik darajasi bo'yicha ketma-ket joylashtirib chiqing: *projektor, fonar, oy, quyosh, lampa, sham.*
3. Sekin yurushi bo'yicha ketma-ket joylashtirib chiqing: *quyon, toshbaqa, tipratikan, timsoh, quyon, qoplon.*
4. *Dumining uzunligi bo'yicha ketma-ket* joylashtirib chiqing: *tuya, quyon, olmaxon, tipratikan.*
5. Issiqlik darajasi bo'yicha joylashtirib chiqing: *mayka, palto, ko'ylak, kastyum.*
6. Uzunligi bo'yicha joylashtirib chiqing: *Toshkent teleminorasi, Eyfel minorasi, Rio-de Janeyrodagi teleminora, Ostankino teleminorasi.*
7. Ushbu viloyatlarni er maydonining kattaligi bo'yicha joylashtirib chiqing: *Navoiy, Qashqadaryo, Xorazm, Farg'ona, Toshkent.*
8. Qaysi alloma oldin tug'ilgan? Tartib bo'yicha joylashtirib chiqing. *Alisher Navoiy, Ibn Sino, Gippokrat, Galen, Arastu, Platon.*
9. Qaysi metall issiqlikni tez o'tkazadi? Tartib bo'yicha joylashtirib chiqing: *Mis, alyuminiy, oltin, temir.*

Fikrlash faolligini aniqlash usuli

Buning uchun sinaluvchiga turli topshiriqlar beriladi va vaqt belgilab olinadi. Har bir topshiriq 1 daqiqa mobaynida bajarilishi kerak.

1-ko'rsatma. «Men vaqtni belgilayman. Siz 1 daqiqa mobaynida daftarga A harfi bilan boshlanuvchi shaharlarning (davlat, daryo, ayol, erkaklar va h.k.) otini yozing. Qancha ko'p yozsangiz shuncha yaxshi». Vaqt o'tgandan keyin daftar yig'ishtirib olinadi. Ushbu muddat ichida sinaluvchi qancha ko'p nom yozgan bo'lsa va ularning nomi to'g'ri bo'lsa, demak uning fikrlash faolligi shuncha yaxshi saqlangan hisoblanadi

2-ko'rsatma. “Bir daqiqa mobaynida o`z viloyatingizda mavjud bo'lgan obyektlar nomini yozib chiqing. Biroq orfografik va stilistik xatolarga yo'l qo'ymang. Qisqartirishlar bo'lmasin”.

Xuddi shu tartibda biz iste'mol qiladigan meva va sabzavotlar, biz biladigan hayvonlar, geometrik figuralarning nomlarini yozib ham fikrlash faolligini (qobiliyatini) tekshirish mumkin. Bunday topshiriqlar esda saqlash darajasini ham ko'rsatib beradi.

3-ko'rsatma. «Bir daqiqa mobaynida M, O', V, S harflardan foydalanib jumla tuzing». Masalan: «Men o'z vatanimni sevaman». Jumlar ma'no va mazmun jihatdan to'g'ri tuzilgan bo'lishi kerak. Topshiriq bajarilgandan so'ng to'g'ri tuzilgan jumlar soni hisoblab chiqiladi.

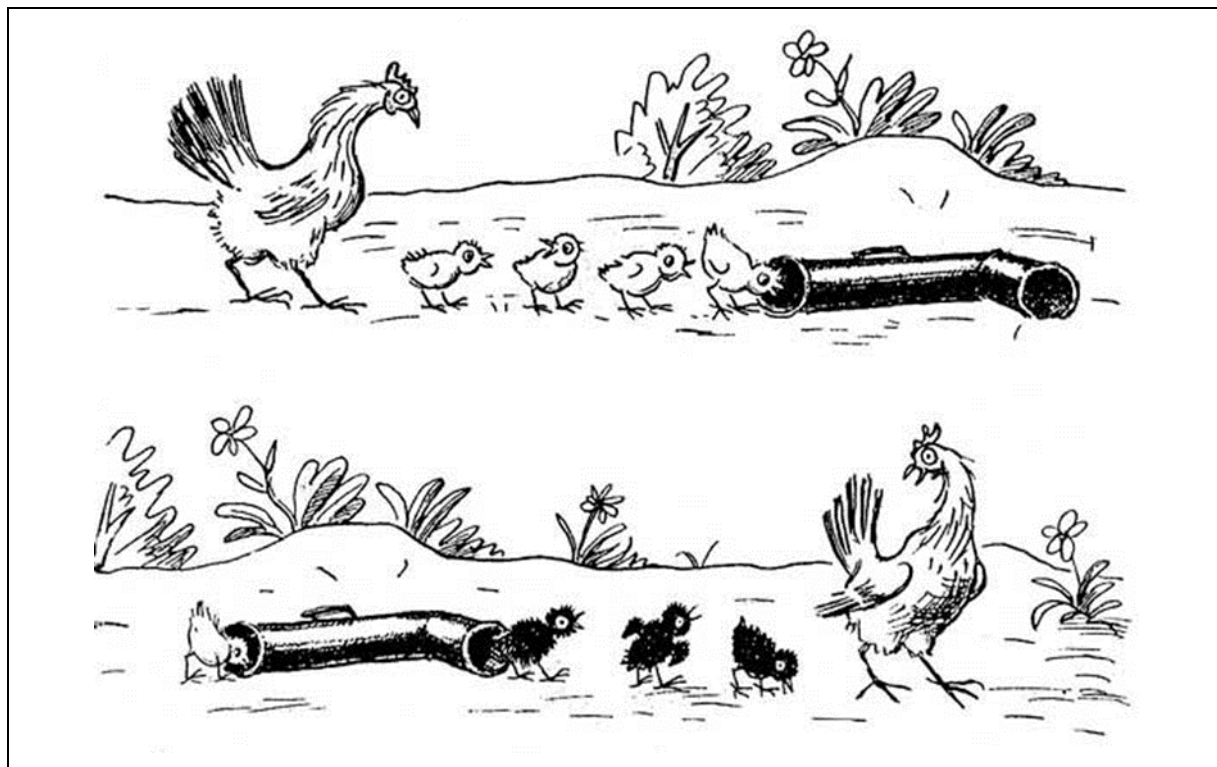
4. Analogiya yaratish usuli. Sinaluvchiga har xil so'zlar yozilgan material ko'rsatiladi. Sinaluvchi ularning ro'parasiga ma'no va mazmun jihatdan mos keluvchi so'zlarni yozib chiqishi kerak. So'zlarning kam yoki ko'pligiga qarab vaqt belgilanadi (1, 3, 5 daqiqa). Masalan, o'n – son, kuchuk – hayvon, archa – daraxt, qish – sovuq, so'z – gap, jigar – a'zo, psixologiya – fan, dushanba – hafta kuni, telefon – aloqa vositasi, Toshkent – poytaxt yoki Toshkent – shahar va h.k. Bu sinamani og'zaki tarzda o'tkazish ham mumkin.

5. Maqollar va aforizmlar ma'nosini tushuntirib berish. Sinaluvchiga turli maqollar va aforizmlar aytiladi. Sinaluvchi ularning ma'nosini tushuntirib berishi kerak. Bu erda vaqt belgilanishi shart emas. Masalan, "Temirni qiziganda bos"; "Shamol bo'lmasa daraxtning uchi qimirlamaydi", "Ko'rpanga qarab oyoq uzat", "Baliq boshidan sasiydi", "Daraxtni chopsa, uning shoxlari uchadi", "Hamma yaltiragan narsa ham oltin bo'lavermaydi", "Chumchuqdan qo'rqqan tariq ekmaydi", "Nima eksang, shuni o'rasan", "Yolg'iz otning changi chiqmas, changi chiqsa ham dong'i chiqmas", "Bo'ridan qo'rqqan o'rmonga bormas", "Yetti marta o'lchab, bir marta kes", "Tilim mening, dushmanim mening", "Bukrini go'r to'g'irlyadi", "Bir bolaga yetti mahalla ota-ona", "Jo'jani kuzda sanashadi", "Kiyimga qarab kutib olishadi, aqliga qarab kuzatib qo'yishadi", "Tomdan tarasha tushgandek", "Er-xotinning urushi, doka ro'molning qurishi" va h.k.

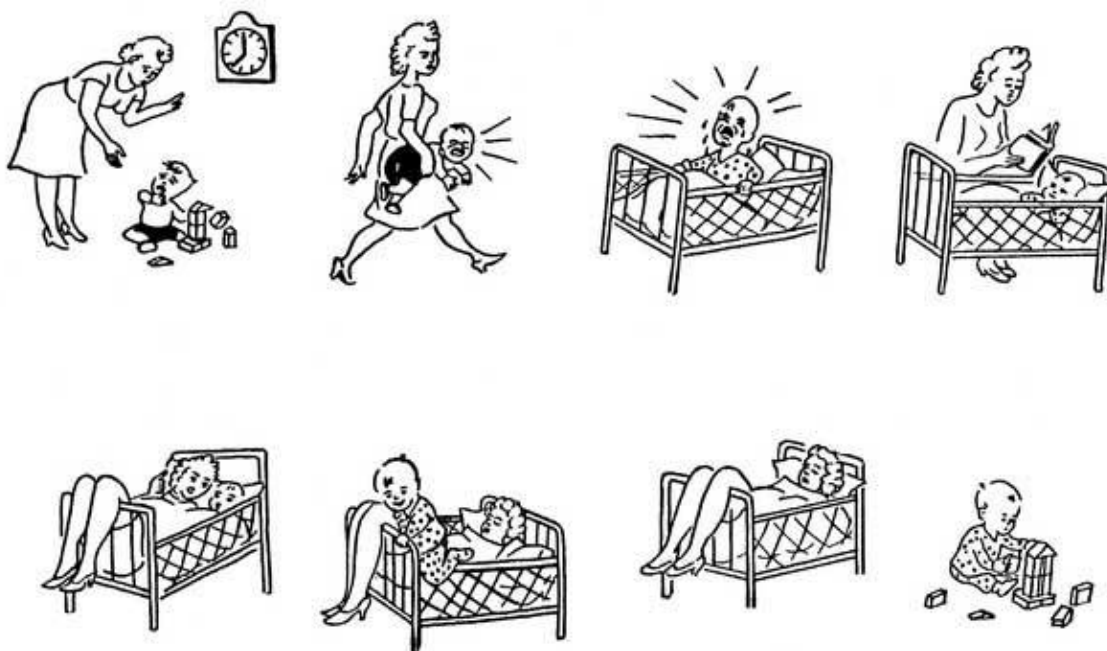
5. Oddiy masalani echish:

- A) Agar 1 kg olma 6 ming so'm tursa, 20 ming so'mga necha kg olma beradi?
Qancha qaytim ortib qoladi?
- B) Shag'amning uzunligi 15 sm, undan tushib turgan soyaning uzunligi 45 sm.
Soya shag'amdan necha barobar katta?

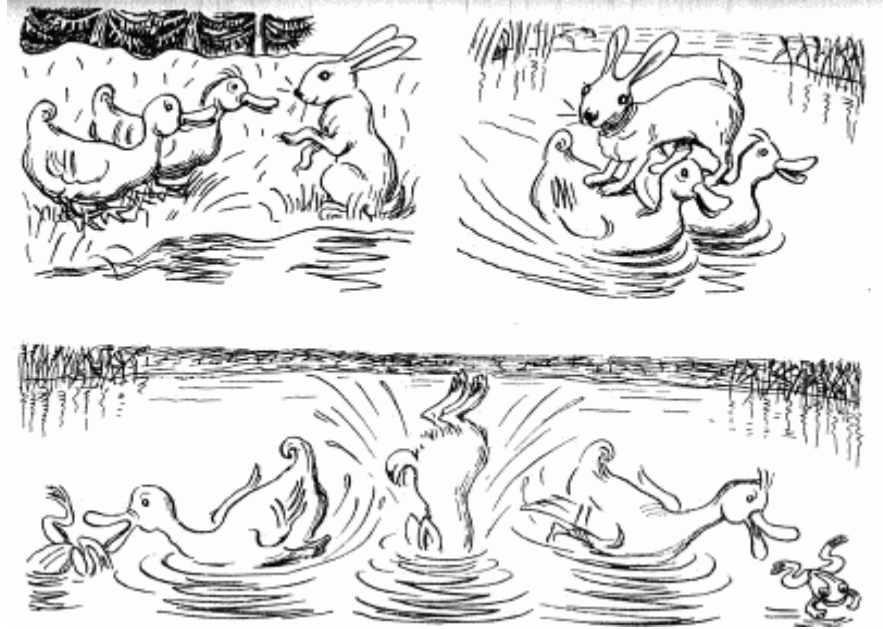
Turli vaziyatlar aks etgan kartinalarni tushuntirib berish



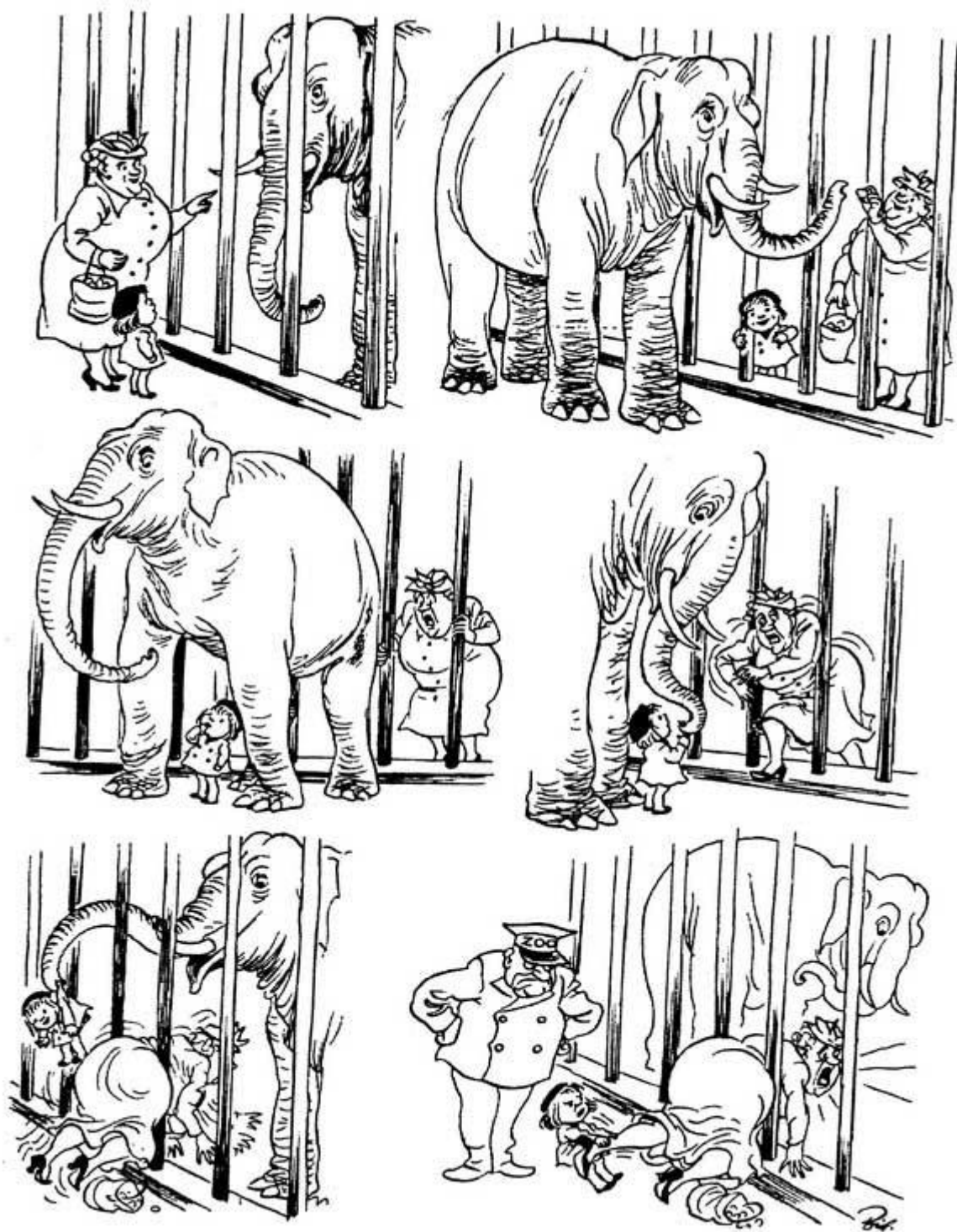
65-rasm. Bu yerda nima ro'y bergan. Batafsil so'zlab bering.



66-rasm. Bu yerda nima ro'y bergan? Batafsil so'zlab bering.



67-rasm. Bu yerda nima ro'y bergan? Batafsil so'zlab bering.



68-rasm. Bu yerda nima ro'y bergan? Batafsil so'zlab bering.

III QISM. NEYROPSIXOLOGIK TEKSHIRISH PROTOKOLLARI

Yarimsharlararo asimmetriyani tekshirish protokoli (O'naqaylik, chapaqaylik va ambedekstriyani aniqlash)

Sinaluvchi _____; yoshi _____; jinsi _____; Sana _____

No	Savollar	O'ng qo'l bilan	Chap qo'l bilan	Ikkala qo'l bilan
1	Bolalikda qaysi qo'l bilan ovqatlangan, yozgan va rasm chizgan.			
2	Ovqatlanayotganda qoshiqni qaysi qo'l bilan ushlaydi.			
3	Qaysi qo'l bilan yozadi.			
4	Qaysi qo'l bilan chizadi.			
5	Taroqni qaysi qo'l bilan ushlaydi.			
6	Pichoqni qaysi qo'l bilan ushlaydi.			
7	Choy ichayotganda piyolani qaysi qo'l bilan ushlaydi.			
8	Qaychini qaysi qo'l bilan ushlaydi.			
9	Bolg'achani qaysi qo'l bilan ushlaydi.			
10	Tayoqni qaysi qo'l bilan irg'itadi.			
11	Tish chiyotkani qaysi qo'l bilan ushlaydi.			
12	Yaqin qarindoshlardan kimlar chapaqay yoki o'naqay.			
Obyektiv tekshiruv xulosalari				
1	Barmoqlarni bir-biriga kiriting			
2	Qarsak chaling			
3	Qo'llarni bir-biriga o'tkazib ko'krakka qo'ying			
4	Soatni burang			
5	Eshituv o'tkirligi			

6	Kvadrat yoki aylana chizing	
7	Stoldan ruchkani oling	
8	Polda yotgan narsani ko'taring	
9	Bitta oyoqda sakrang	
10	Bitta oyoqni ikkinchisi ustiga qo'ying	
11	O'z o'qingiz atrofida aylaning	
12	Soat chiqillashini quloqqa qo'yib eshiting	
13	Bitta qoshingizni qoqing	
14	Barmoqlardan durbin yasab uzoqqa qarang	

Tekshiruv xulosasi:

Vrach_____ (imzo)

GNOZISNI TEKSHIRISH PROTOKOLI

Sinaluvchi _____; yoshi _____; jinsi _____; Sana _____

№	Gnozisni tekshirish testlari	Bajarish		
		To'g'ri (0 ball)	Noto'g'ri (1 ball)	Bajara olmadi (2 ball)
Optik gnozis				
1	Narsalar agnoziyasi: - real narsalarni tanish rasmlardagi narsalarni tanish konturli tasvirlarni tanish - Poppelreyter sinamasi - konfliktli tasvirlarni tanish (baliq-quyon)			
2	Prozopognoziya - atrofdagi odamlarni tanish - mashhur kishilarni rasmlar orqali tanish			
3	Ranglarga agnoziya: - ranglarni ajratish (maxsus etalondan) - mevalar rangi (apelsin, bodring, anor)			
4	Harflarga agnoziya: - turli shriftlardagi harflarni tanish - teskari yozilgan harflarni tanish - bir-birining ustiga chizilgan harflarni ajratish - usti chizib tashlangan harflarni tanish			
5	Raqamlarga agnoziya: - arabcha va rimcha raqamlarni tanish - turli shriftlardagi raqamlarni tanish - teskari yozilgan raqamlarni tanish - bir-birining ustiga chizilgan raqamlarni ajratish - usti chizib tashlangan raqamlarni tanish			
6	Simultan agnoziya:			

	<ul style="list-style-type: none"> - ko'zoynakni yoki velosipedni chizish - aylana ichiga chizilgan kvadratni ko'rish - geometrik figuralar ustidan xuddi shunday chizish - matnni to'g'ri ko'chirish 			
7	<p>Optik-fazoviy agnoziya:</p> <ul style="list-style-type: none"> - haqiqiy soatda vaqtni aniqlash - raqamsiz soatlarda vaqtni ko'rsatish - o'zi joylashgan palata, oshxonani to'g'ri aniqlash - geografik xaritada g'arb, sharq, janub, shimolni aniqlash - shaharda joylashgan obyektlarni to'g'ri aytish - geometrik figuralarni (stol, kvadrat, kub, uy) chizish - geometrik figuralarni to'g'ri ko'chirish - palatadagi buyumlarni joylashtirib chizish - chiziqning o'rtasidan bo'lish (SOPA) - murakkab figuralarda chap va o'ngni ajratish (SOPA) 			
Eshitish gnozisi				
1	<ul style="list-style-type: none"> - narsalarni (kalit, eshik g'ichirlashi) ovozidan tanish - musiqani eshitib tanish - stolga to'qillatishlarni (II-III, I-III-II, III-I-II) aytish va takrorlash 			
Somotosensor gnosis				
1	- taktil gnozisi: qattiq, yumshoq va g'adir-budir narsalarni paypaslab bilish			
2	- stereognoz: narsalarni (kalit, tanga, to'g'nog'ich) paypaslab bilish. Chap qo'lda, o'ng qo'lda.			
3	- lokalizatsiyani (yuzda, qo'lda, tanada, oyoqda) aniqlash			
4	- diskriminatsiya sezgisini aniqlash			
5	- Ferster sinamasi (tanaga chizilgan figuralarni aniqlash)			
6	- bir qo'l holatini ikkinchi qo'lda ko'rsatish			
7	- o'zining chap va o'ng tomonini ko'rsatish			

8	- ro'paradagi odamning chap va o'ng tomonini ko'rsatish			
9	- barmoqlarni (1,2,3,4,5) aytib chiqish			
10	- tana qismlarini (qo'li, oyog'l, boshi) aytib chiqish. Bilmasa – anozognoziya.			
11	- tana qismlarini (qo'li, oyog'l, boshi) joylashtirib chiqish. Bilmasa – aytotopognoziya.			
Hidlov gnozisi				
1	Sinaluvchiga narsalar hidlatiladi va ularning nimaligi so'raladi			
Ta'm bilish gnozisi				
1	Sinaluvchi tiliga ta'mli narsa tomiziladi va uning nimaligi so'raladi			
Ballar yig'indisi				
<p>Eslatma: Tekshiruv paytida sinaluvchini shoshirmang, charchatib qo'ymang va javoblar orasida pauza saqlang, gohida rag'batlantirib turing. Gnozisni tekshirish 15-20 daqiqadan oshmasin. Topshiriqlar soni ko'p bo'lgan punktlarda 2-3 topshiriq to'g'ri bajarilsa, qolganlarini tekshirish shart emas.</p>				

Tekshiruv xulosasi:

Vrach_____ (imzo)

PRAKSISNI TEKSHIRISH PROTOKOLI

Sinaluvchi _____; yoshi _____; jinsi _____; Sana _____

№	Praksis turi	Bajarish		
		To'g'ri (0 ball)	Noto'g'ri (1 ball)	Bajara olmadi (2 ball)
1	Oddiy ko'rsatmalar (o'ng qo'l b-n, chap qo'l b-n). qo'llarni musht qilish, barmoqlarni bir-biriga kiydirish, chap qo'l holatini o'ng qo'lda ko'rsating			
2	Holat praksisi (o'ng qo'l b-n, chap qo'l b-n). - gorizonta tekislikda - vertikal tekislikda			
3	Dinamik (kinetik) praksis: - musht-qirra-kaft; qirra-kaft-musht. - "1-2-5" va "2-4-3" sinamasi			
4	Fazoviy praksis: - bir qo'lli sinama (qo'l – iyak) - ikki qo'lli sinama (qo'l – qo'l) - Xed sinamasi: o'ng qo'l bilan chap ko'zni, chap qo'l bilan o'ng quloqni ko'rsating			
5	Oral praksis: (buyruq bo'yicha, taqlid bo'yicha). Tishlarni ko'rsating, lablarni cho'chchaytiring, tilni yuqori labga tegizing, pastki labga tegizing, lunjni havoga to'ldiring, tildan nay yasang.			
6	Konstruktiv praksis: - gugurt cho'plaridan rombik, kvadrat, uchburchak yasang (verbal topshiriq yoki ko'rsatma orqali); - turli geometrik figuralarni chizing (verbal topshiriq yoki ko'rsatma orqali). Ularni gorizonta va vertikal tekislikda burang.			
7	Ideator praksis: gugurt qanday chaqiladi, mix			

	qanday qoqiladi, tugun qanday bog'lanadi.			
8	Resiprok koordinatsiya: ikkala qo'lni tizzaga qo'yib bir xil paytning o'zida panjalarni galma-gal yumib oching.			
	Ballar yig'indisi			
Eslatma: Tekshiruv paytida sinaluvchini shoshirmang va gohida rag'batlantirib turing.				

Tekshiruv xulosasi:

Vrach_____ (imzo)

NUTQNI TEKSHIRISH PROTOKOLI

Sinaluvchi _____ ; yoshi _____ ; jinsi _____ ; Sana _____

№	Nutq funksiyalarini tekshirish	Bajarish		
		To'g'ri (0 ball)	Noto'g'ri (1 ball)	Bajara olmadi (2 ball)
Ekspressiv nutqni tekshirish				
1	Spontan va diologik nutq: sinaluvchiga oddiy savollar beriladi (isingiz nima?, ahvolingiz qalay?). Sinaluvchi ularga "Ha, yoq, yaxshi, yomon" deb javob qaytaradi.			
2	Avtomatlashgan nutq: sinaluvchidan 1 dan 10 gacha sanash, hafta kunlari va oylarni ketma-ket aytish so'raladi.			
3	Takroriy nutq: Quyidagilar sinaluvchiga aytiladi. Sinaluvchi ularni takrorlaydi. - unli (a,o,u,i,e,yu) va undosh (m,n,p,d,l,t,k) tovushlar; - muxolif fonemalar (b-p, p-b, d-t, t-d, z-s, s-z); - tovushli birikmalar (bi-ba-bo; ba-bo-bi; uy-tol-suv); - jumlarlar (bola nonushta qilyapti, u suv ichayarti)			
Impressiv nutqni tekshirish				
1	Oddiy so'zlar ma'nosini tushunish. Ko'zingizni yuming, tilingizni chiqaring, qo'lingizni ko'taring.			
2	Nomlarni aytish (albomga qarab). Olma, ot, limon, gul. Tana qismlarini aytish: ko'z, qo'l, quloq, burun, tirsak.			
3	Oddiy grammatik konstruksiyalarni tushunish. O'ng qo'lingizni ko'taring, chap qo'lingiz bilan o'ng ko'zingizni ko'rsating.			
4	Murakkab grammatik konstruksiyalarni			

	<p>tushunish. O'alam yordamida kitobni ko'rsating, sochiqni yostiqling tagiga qo'ying, piyolani chap qo'lingiz bilan olib o'ng tomonga qo'ying. Lola Karimdan oqroq, demak kim qora. Onasining singlisi unga kim bo'ladi? Akasining otasi ukasiga kim bo'ladi?</p>			
	<p>Ballar yig'indisi</p>			
<p>Eslatma: Tekshiruv paytida sinaluvchini shoshirmang, xatosini ko'rsatavermang va javoblar orasida pauza saqlang, gohida rag'batlantirib turing.</p>				

Tekshiruv xulosasi:

Vrach_____ (imzo)

YOZISHNI TEKSHIRISH PROTOKOLI

Sinaluvchi _____ ; yoshi _____; jinsi _____; Sana _____

Yozishni tekshirish	Bajarish		
	To'g'ri (0 ball)	Noto'g'ri (1 ball)	Bajara olmadi (2 ball)
<p>Avtomatlashgan yozuv: Familiyasi, ismi, otasining ismi: QOBULOV DAVRON OLIMOVICH</p>			
<p>Harflarni yozish Bosma harflarni ko'chirib yozish (bittali, juftli) Harflarni verbal topshiriq orqali yozish (bittali, juftli) H, T, O, L, S, A, SA, LH, TR, OCH, DO, VE, DS</p>			
<p>So'zlarni yozish: So'zlarni ko'chirish: LOLA, BOG', PIYOLA, LAGAN, BALIQ Verbal topshiriq orqali oddiy so'zlarni yozish: OT, OYNA, ODAM, QOSHIQ Verbal topshiriq orqali muxolif fonemalarni yozish: OLAM-ODAM, SANAM-SALOM, TIRNOQ-TURMOQ Verbal topshiriq orqali murakkab so'zlarni yozish: URBANIZATSIYA, SIGNALIZATSIYA, SIVILIZATSIYA</p>			
<p>Jumlani yozish: 1. Jumlani ko'chirish: QUYOSH CHIQDI 2. Jumlani verbal topshiriq orqali yozish: YOMG'IR YOG'MOQDA</p>			

Tekshiruv xulosasi:

Vrach _____ (imzo)

O'QISHNI TEKSHIRISH PROTOKOLI

Sinaluvchi _____; yoshi _____; jinsi _____; Sana _____

№	O'qishni tekshirish	Bajarish		
		To'g'ri (0 ball)	Noto'g'ri (1 ball)	Bajara olmadi (2 ball)
1	Harflarni o'qish: 1. Bosma harflarni: K, S, G, D, A, O, A, D 2. Yozma harflarni: H, Z, X, C, B, M, L, F			
2	Davlatlar va shaharlar nomini o'qish: O'ZBEKISTON, GERMANIYA, TOSHKENT, PARIJ, TOKIYO, MILAN, SAMARQAND			
3	Oddiy so'zlar va jumalarni o'qish: OLCCHA, TAXTA, SAROY, DARS TUGADI, METROGA TUSHDIM			
4	Kam uchraydigan murakkab so'zlarni o'qish: DELFINARIYA, ANDROLOGIYA, ELEKTROENSEFALOGRAFIYA			
5	Hikoyalardan jumalar o'qish: TULKI QUYONNI QUVIB BORAR EDI... (sinaluvchining ko'z harakatlariga, so'zlarni tushirib qolishiga, matnning chap yoki o'ng tomonini inkor qilishiga e'tibor qaratiladi)			
Ballar yig'indisi				
Tekshiruv paytida sinaluvchini shoshirmang va gohida rag'batlantirib turing.				

Tekshiruv xulosasi:

Vrach _____ (imzo)

HISOBLASHNI TEKSHIRISH PROTOKOLI

Sinaluvchi _____; yoshi _____; jinsi _____; Sana _____

№	Hisoblashni tekshirish	Bajarish		
		To'g'ri (0 ball)	Noto'g'ri (1 ball)	Bajara olmadi (2 ball)
1	Sanash: Qog'ozga chizilgan nuqtalar sanaladi			
2	Oddiy raqamlarni (1 dan 10 gacha) o'qish va yozish			
3	Murakkab raqamlarni (78, 87, 19, 91, 107, 4807, 10126) o'qish			
4	Murakkab raqamlarni (78, 87, 19, 91, 107, 4807, 10126) yozish			
5	Oddiy hisoblashlarni (3-1; 5+2; 6-4; 8:2; 2x3) og'zaki ravishda bajarish			
6	Oddiy hisoblashlarni (4-2; 7+3; 8-1; 6:2; 3x3) yozma ravishda bajarish			
7	Biroz murakkab hisoblarni bajarish (13+7-2=) va h.k			
8	Ketma-ket keluvchi hisoblarni bajarish (100-7=; 93-7=; 86-7=; 79-7=; 72-7=)			
	Ballar yig'indisi			
Tekshiruv paytida sinaluvchini shoshirmang va gohida rag'batlantirib turing.				

Tekshiruv xulosasi:

Vrach _____ (imzo)

Burdonning korrektura sinamasi

Maqsad: Diqqat o'tkirligi, turg'unligi va uni bir ob'ektdan ikkinchi ob'ektga o'tkazish tezligini tekshirish.

O'tkazish tartibi: Buning uchun maxsus blanklar va sekundomer kerak bo'ladi. Tekshiruv maqsadi tushuntiriladi. So'ngra tasodifiy ravishda joylashgan yirik raqamlar yozib qo'yilgan blank sinaluvchi qo'lga beriladi. U o'zi xohlagan bitta sonni (masalan, 8 ni) 60 soniya ichida vertikal ravishda o'chirib chiqishi kerak. Tekshiruvchi sekundomerni qo'lga olib "Boshlang", deb buyruq beradi va vaqtni belgilaydi. 60 soniyadan so'ng "Vaqt o'tdi" deyiladi va topshiriqni bajarish to'xtatiladi. Kelgan joyga belgi qo'yiladi. Har bir vertikal qator bajarilganda topshiriq to'xtatilib, tekshiruvga ketgan vaqt daftarga qayd qilib boriladi.

Burdonning korrektura sinamasi blanki

(sinaluvchi qo'lida bo'ladi)

Ism sharifi _____ yoshi _____ sana _____

Topshiriq: Har bir qatordagi 8 raqamini vertikal yo'nalishda o'chirib chiqing. Sizga 60 soniya muhlat.

1	4	5	7	3	9	6	4	6	3	3	3	6	8	4	6	3	3	3	6	8	6	4
5	8	1	3	4	7	5	5	5	6	4	4	4	0	5	5	6	4	4	4	0	5	5
7	4	2	5	6	2	4	6	2	7	8	6	7	8	6	2	7	8	6	7	8	4	6
8	3	5	7	8	3	6	2	4	8	9	8	3	6	2	4	8	9	8	3	6	6	2
6	8	4	2	6	8	7	3	5	3	6	9	4	3	3	5	3	6	9	4	3	7	3
4	6	3	3	3	6	8	7	8	4	2	1	5	4	7	8	4	2	1	5	4	8	7
5	5	6	4	6	4	0	8	6	7	3	2	3	7	8	6	7	3	2	3	7	0	8
6	2	7	8	6	7	8	7	5	2	8	3	2	9	7	5	2	8	3	2	9	8	7
2	4	8	9	8	3	6	5	5	5	5	4	3	6	5	5	5	5	4	3	6	6	5
3	5	3	6	9	4	3	4	3	6	4	6	4	3	3	3	6	4	6	4	3	3	3
7	8	4	2	1	5	4	7	5	4	6	8	2	4	8	5	4	6	8	2	4	4	4
8	6	7	3	2	3	7	8	4	3	5	4	4	8	4	4	3	5	4	4	8	7	8

7 5 2 8 3 2 9 4 6 3 3 3 6 7 4 6 3 2 3 6 5 9 4
 5 9 5 5 4 3 6 5 5 6 4 7 4 0 5 5 6 4 9 4 0 6 5
 3 3 6 4 6 4 3 6 2 7 8 6 7 8 6 2 7 8 6 7 8 3 6
 4 5 4 6 8 2 4 2 4 8 9 8 3 6 2 4 8 9 8 3 6 4 2
 8 4 3 5 4 4 8 3 5 3 6 9 4 3 3 5 3 6 9 4 3 0 5
 5 8 7 2 6 6 6 7 8 4 2 1 5 4 7 8 4 2 1 5 4 8 6
 6 2 3 3 7 8 2 8 6 7 3 2 3 7 8 6 7 3 2 3 7 6 2
 3 9 5 7 8 7 1 7 5 2 8 3 2 9 7 5 2 8 3 2 9 3 3
 2 1 3 9 4 6 3 5 5 5 5 4 3 6 2 1 5 5 4 3 6 4 7
 3 7 3 6 2 5 4 3 3 6 4 6 4 3 3 3 6 4 6 4 3 2 8
 4 4 5 4 6 8 2 4 5 4 6 8 2 4 8 5 4 6 8 2 4 5 6
 3 5 3 6 9 4 3 7 3 6 4 6 4 3 1 7 6 4 6 4 3 8 7
 7 8 4 2 1 5 4 4 5 4 6 8 2 4 4 5 4 6 8 2 4 4 4
 8 6 7 3 2 3 7 8 4 3 5 4 4 8 8 4 3 5 4 4 8 7 8
 7 5 2 8 3 2 9 4 6 3 3 3 6 2 4 6 3 3 3 6 3 9 4
 5 4 3 5 4 8 6 5 5 6 4 7 4 0 5 5 6 4 8 4 0 6 5
 8 6 7 3 2 3 7 8 4 3 5 8 3 8 8 4 3 5 4 4 5 7 8
 7 5 2 8 3 2 9 4 6 3 3 3 6 6 4 6 3 3 3 6 8 9 4
 5 5 5 5 4 3 6 5 5 6 4 4 4 0 5 5 6 4 4 4 0 6 5
 3 8 6 4 6 4 3 6 2 7 8 6 7 8 6 2 7 8 6 7 8 3 6
 8 4 3 5 4 4 8 3 5 3 6 9 4 3 3 5 3 6 9 4 3 0 5
 5 8 7 2 6 6 6 7 8 4 2 1 5 4 7 8 4 2 1 5 4 8 6
 6 2 3 3 7 8 2 8 6 7 3 2 3 7 8 6 7 3 2 3 7 6 2
 3 9 5 7 8 7 1 7 5 2 8 3 2 9 7 5 2 8 3 2 9 3 3
 2 1 3 9 4 6 3 5 5 5 5 4 3 6 2 1 5 5 4 3 6 4 7
 3 7 3 6 2 5 4 3 3 6 4 6 4 3 3 3 6 4 6 4 3 2 8
 4 4 5 4 6 8 2 4 5 4 6 8 2 4 8 5 4 6 8 2 4 5 6
 3 5 3 6 9 4 3 7 3 6 4 6 4 3 1 7 6 4 6 4 3 8 7

Xulosa yozish tartibi. Tekshiruv natijalari o'chirmasdan o'tkazib yuborilgan raqamlar, o'chirilgan boshqa raqamlar va bajarishga ketgan vaqtga qarab baholanadi. Topshiriq 8-10 daqiqa ichida bajarilishi kerak. Bu norma. O'nta xatogacha yo'l qo'yish ham norma hisoblanadi.

1. Diqqat konsentratsiyasi quyidagi formula orqali hisoblanadi:

$$DK = (\Sigma_1 - \Sigma_2 - \Sigma_3) / \Sigma \times 100\%$$

bunda:

Σ_1 – to‘g‘ri o‘chirilgan raqamlar;

Σ_2 – o‘tkazib yuborilgan raqamlar;

Σ_3 – xato o‘chirilgan raqamlar;

Σ – vertikal qatorda o‘chirish uchun tavsiya qilingan raqamlar yig‘indisi.

Diqqat konsentratsiyasi darajasi (%):

81-100 – juda yuqori; 61-80 – yaxshi; 41-60 – o‘rta; 21-40 – yomon; 0-20 – juda yomon.

2. Diqqat turg‘unligi har bir vertikal qator uchun quyidagi formula asosida alohida-alohida baholanadi:

$$A = S / t$$

bunda:

A – diqqat turg‘unligi;

S – vertikal qatorda ko‘rib chiqilgan sonlar;

t – bajarishga ketgan vaqt.

Izoh: Har bir tekshiruv natijasini grafik chizmalarda ars ettirib, “diqqat turg‘unligi yoki charchashi” dinamikada kuzatib boriladi.

3. Diqqatni bir ob‘ektdan ikkinchi ob‘ektga o‘tkazish ko‘rsatkichini baholash quyidagi formula orqali bajariladi:

$$S = (S_o / S) \times 100$$

bunda:

S_o – xato bajarilgan vertikal qatorlar soni;

S – sinaluvchi ko‘rib chiqqan umumiy qatorlar soni.

Krepelin sinamasi

(hisoblashni tekshirish)

Maqsad: Diqqat tezligi, charchashi va aqliy faoliyat darajasini tekshirish.

O'tkazish tartibi: Krepelin jadvali, ya'ni blank, sekundomer va qalam kerak bo'ladi. Topshiriq qanday o'tkazilishi sinaluvchiga tushuntiriladi: "Ushbu blankdagi har bir vertikal qatorda orasiga qo'shuv va ayiruv belgilari qo'yilgan raqamlar bor. Siz ularni xayolda bajarib, natijani tagiga yozib borasiz. Men sizga har 20 soniya ichida "To'xtang!" deyman. Shu payt to'xtab keyingi vertikal qatorga o'tasiz".

Krepelin bo'yicha hisoblashni tekshirish blanki

(sinaluvchi qo'lida bo'ladi)

Bemor _____; **Yoshi** _____; **jinsi** _____; **Sana** _____

Ko'rsatma: Ushbu jadvaldagi qo'shish va ayirishlarni xayolda bajarib, javobini yozib boshlang. Men "To'xtang" deganda, topshiriqni bajarishdan to'xtaysiz.

+	5	6		4	4	4	0	8	6	7	3	2	3	7	8	6	7	3	2	3	7	0	8
	2	7		8	6	7	8	7	5	2	8	3	2	9	7	5	2	8	3	2	9	8	7
-	9	8		6	5	3	6	5	6	8	5	9	3	6	5	5	5	5	3	8	6	7	5
	5	3		6	1	4	3	2	3	6	4	6	4	3	2	3	6	4	1	3	3	3	3
+	8	4		2	1	5	4	4	5	4	6	8	2	4	4	5	4	6	8	2	4	4	4
	6	7		3	2	3	7	8	4	3	5	4	4	8	8	4	3	5	4	4	8	7	8
-	5	9		8	7	5	9	7	8	6	9	4	6	8	5	6	9	5	4	6	8	9	6
	5	5		5	4	3	6	5	5	6	4	4	4	0	4	5	6	4	4	4	0	6	5
+	3	6		4	6	4	3	6	2	7	8	6	7	8	6	2	7	8	6	7	8	3	6
	5	4		6	8	2	4	2	4	8	9	8	3	6	2	4	8	9	8	3	6	4	2
-	8	7		5	6	9	8	7	8	5	6	9	8	7	8	5	3	6	9	4	3	9	5
	4	3		2	6	6	6	3	5	4	2	1	5	4	1	3	1	2	1	2	3	8	3
+	2	3		3	7	8	2	8	6	7	3	2	3	7	8	6	7	3	2	3	7	6	2
	9	5		7	8	7	1	7	5	2	8	3	2	9	7	5	2	8	3	2	9	3	3
-	7	3		9	4	6	8	5	5	5	5	4	5	6	5	5	5	5	6	9	6	4	8
	3	3		6	4	6	4	3	3	6	4	6	4	3	3	3	6	4	4	4	3	2	1

Natijalarni aks ettirish uchun blank (sinaluvchi qo'lida bo'ladi)

To'g'ri yechilgan sonlar	Noto'g'ri yechilgan sonlar	Yechilmay o'tkazib yuborilgan sonlar

Natijalarni tahlil qilish va xulosa yozish. Har bir vertikal qatorda 20 soniya ichida qancha to'g'ri va noto'g'ri amallar bajarilganligi o'rganib chiqiladi. Masalan, sinaluvchi dastlabki 20 soniya ichida 12 ta qo'shuv-ayiruvni to'g'ri bajardi va 1 ta xatoga yo'l qo'ydi, keyingi 20 soniya ichida 10 ta to'g'ri, 2 ta noto'g'ri, undan keyingi 20 soniya ichida 11 ta to'g'ri, 3 ta noto'g'ri va h.k. Bu yerda diqqat va aqliy charchash bo'yicha grafik tuzish ham mumkin. Ushbu metod asosida *ishchanlik koeffitsienti* ($K_{ishch.}$) aniqlanadi:

$$K_{ishch.} = S2/S1$$

bunda

S2 – oxirgi to'rt qatordagi to'g'ri bajarilgan amallar yig'indisi;

S1 – birinchi to'rt qatordagi to'g'ri bajarilgan amallar yig'indisi.

Agar $K_{ishch.} = 1$ bo'lsa yoki unga yaqinlashsa, demak diqqat charchashi (*buni aqliy charchash ham deyiladi*) yo'q. Jadvaldagi amallarni bajarish mobaynida xatolarning ko'payib borishi diqqat toliqishi, ya'ni aqliy charchashdan dalolat beradi.

Shulte jadvali

(sonlarni topib chiqish usuli)

Maqsad: Diqqat tezligi, xajmi va toliqish darajasini tekshirish.

O'tkazish tartibi: Buning uchun yoki 5 jadval tanlab olinadi. Har bir jadval kamida 30x30 sm.li karton qog'ozda aks etgan bo'lishi kerak. Bu jadvallarda 1 dan 25 gacha bo'lgan sonlar xaotik tarzda joylashtiriladi. Qoida bo'yicha barcha jadvallar ketma-ket bajarib boriladi. Har bir jadvaldagi sonlarni topishga ketgan vaqt sekundomer yordamida daftarga qayd qilib boriladi. Sinaluvchi barcha sonlarni, ya'ni birdan oxirgi songacha ovoz chiqarib ko'rsatib berishi kerak.

Shulte jadvallari

14	18	7	24	21	9	5	11	23	20
22	1	10	9	6	14	25	17	19	13
16	5	8	20	11	3	21	7	16	1
23	2	25	3	15	18	12	6	24	4
19	13	17	12	4	8	15	10	2	22
5	14	12	23	2	21	12	7	1	20
18	25	7	24	13	6	15	17	3	18
11	3	20	4	16	19	4	8	25	13
6	10	9	22	1	24	2	22	10	5
21	15	9	17	8	9	14	11	23	16

Natijalarni tahlil qilish va xulosa chiqarish:

DT – diqqat tezligi (soniya) quyidagi formula yordamida aniqlanadi:

$$DT = J_1 + J_2 + J_3 + J_4 / 4$$

bunda:

J_1 – birinchi jadvalga ketgan vaqt (soniya)

J_2 – birinchi jadvalga ketgan vaqt (soniya)

J_3 – birinchi jadvalga ketgan vaqt (soniya)

J_4 – birinchi jadvalga ketgan vaqt (soniya)

Shulte jadvali bo'yicha turli yoshlarda diqqat tezligi ko'rsatkichlari (soniya)

Yoshi	Ballar				
	5 ball (juda yuqori)	4 ball (yuqori)	3 ball (o'rtacha)	2 ball (past)	1 ball (o'ta past)
6-7 yosh	51 gacha	61-70	71-80	81-90	91 dan ko'p
8-9 yosh	41 gacha	51-60	61-70	71-80	81 dan ko'p
10-11 yosh	31 gacha	41-50	51-60	61-70	71 dan ko'p
12 yosh va kattalar	30 gacha	31-45	46-60	61-75	76 dan ko'p

Shunday qilib, sog'lom odam bitta jadvaldagi barcha sonlarni to'g'ri topishga 30-50 soniya vaqt sarflaydi. Yosh oshgan sayin topshiriqni bajarishga ketgan vaqt ham oshib boradi. Shulte jadvalining kompyuterlashtirilgan varianti **asab.uz** saytiga joylashtirilgan bo'lib, har bir odam o'zining diqqat tezligi, hajmi va toliqishini mustaqil ravishda tekshirib olishi mumkin.

Tekshiruv xulosasi:

Vrach _____ (imzo)

XOTIRANI TEKSHIRISH PROTOKOLI

Sinaluvchi _____; yoshi _____; jinsi _____; Sana _____

№	Xotirani tekshirish	Bajarish		
		To'g'ri (0 ball)	Noto'g'ri (1 ball)	Bajara olmadi (2 ball)
1	So'zlarni eslab qolib qayta aytish: suv-nina-mix Darrov aytish Birozdan keyin aytish (sinaluvchi ogohlantirilmaydi)			
2	Raqaamlarni eslab qolish: 3-7-5; 6-9-1-4; 2-8-6-3-9			
3	10 so'zni eslab qolish usuli (alohida tekshirib maxsus blankda qayd qilinadi)			
3	Xotirani interferensiya bilan tekshirih. Yangi 3 ta so'zni (shamol, burchak, ko'zoynak) eslab qolib aytish soriladi. So'ngra avval yodlagan 3 ta so'zni esga tushirib qayta aytish so'raladi.			
4	Oddiy jummalarni eslab qolish so'raladi: katta bog', kuchuk vovullyapti, bolalar qaytyapti. Oqqiy arifmetik hisob-kitoblardan so'ng jummalarni aytib berish so'raladi.			
	Kichikroq bir hikoya bir marotaba aytib beriladi. Sinaluvchi uni eslab qolib so'zlarni tushirib qoldirmasdan aytib berishi kerak. <i>Bitta odamning tovug'i bor edi. Tovuq oltin tuxum qoyardi. Tovuqning ichi to'la oltin bo'lsa kerak deb, egasi uni o'ldiradi. Biroq u boshqa tovuqlarga o'xshagan oddiy ekan.</i>			
	Ballar yig'indisi			
Eslatma: Tekshiruv paytida sinaluvchini shoshirmang va gohida rag'batlantirib turing.				

Tekshiruv xulosasi:

Vrach _____ **(imzo)**

“10 ta so’zni yodlash” usuli

Sinaluvchi _____; yoshi _____; jinsi _____;

Sinaluvchiga ma’no jihatdan bir-biriga bog’liq bo’lmagan 10 ta so’z aytiladi va sinaluvchi ularni o’zi xohlagan tartibda takrorlab chiqishi kerak. Masalan, *uy, olma, qalam, osmon, temir, ot, gul, qog’oz, daryo, rom*. Bir necha soniya kutgach sinaluvchi so’zlarni yoddan aytib boshlaydi. Sinaluvchi barcha so’zlarni to’g’ri aytib bo’lmaguncha, tekshirish davom ettirilaveradi, ya’ni sinovchi 10 ta so’zni yana qayta aytib chiqadi, sinaluvchi esa ularni yana takrorlaydi. Olingan ma’lumotlar jadvalga qayd qilib boriladi.

Sinov blanki

Ismu _____ yoshi _____ Sana _____

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Ortiqcha aytilgan so’zi
	uy	olma	qalam	osmon	temir	ot	gul	qog’oz	daryo	rom	
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
30 daq. so’ng											

Odatda 5-6 urinishdan so’ng barcha 10 ta so’z ham to’g’ri takrorlanadi. Agar 2-3 urinishdan keyin sinaluvchi barcha 10 ta so’zni o’zi xohlagan tartibda to’la aytsa, demak uning **xotirasi juda yuqori**, agar sinovni 5-6 urinishdan keyin bajarsa – **xotirasi yaxshi**, agar 7-8 urinishdan keyin bajarsa – **xotirasi biroz sust**, agar 9-10 urinishdan keyin bajarsa yoki bajara olmasa, demak uning **xotirasi juda sust** hisoblanadi. Ushbu so’zlarni sinaluvchini ogohlantirmasdan turib 30 minutdan so’ng qayta aytib berishni so’rash mumkin.

Tekshiruv xulosasi:

Vrach _____ (imzo)

KO'RUV XOTIRASINI TEKSHIRISH PROTOKOLI

Sinaluvchi _____; yoshi _____; jinsi _____; Sana _____

Sinaluvchiga 12 ta turli xil rasmlar ko'rsatiladi. Sinaluvchi ularga 2 daqiqa mobaynida qarab turib eslab qolishi lozim. So'ngra ularni o'zi xohlagan tartibda yoddan aytib berishi so'raladi.



Baholash mezonlari:

4 ta rasmni esladi – 1 ball (xotirasi o'ta past)

6 ta rasmni esladi – 2 ball (xotirasi past)

8 ta rasmni esladi – 3 ball (xotirasi yaxshi)

12 ta rasmni esladi – 4 ball (xotirasi yuqori)

Tekshiruv xulosasi:

Vrach _____ (imzo)

INTELLEKтни TEKSHIRISH PROTOKOLI

Sinaluvchi _____; yoshi _____; jinsi _____; Sana _____

№	Intellektni tekshirish	Bajarish		
		To'g'ri (0 ball)	Noto'g'ri (1 ball)	Bajara olmadi (2 ball)
1	Oddiy jummlar ma'nosini tushunish: "Boshing toshdan bo'lsin"; o'zingni angla			
2	Obyektlar orasidagi o'xshashliklar va farqlarni anglash: olma-apelsin; daryo-kanal, davlat-shahar			
3	Oddiy masalani echish: Agar 1 kg olma 6 ming so'm tursa, 20 ming so'mga necha kg olma beradi? Qancha qaytim ortib qoladi?			
4	Turli vaziyatlar aks etgan kartinalarni tushunish (neyropsixologik albomdan)			
5	Shag'amning uzunligi 15 sm, undan tushib turgan soyaning uzunligi 45 sm. Soya shag'amdan necha barobar katta?			
6	Qisqa matnli hikoyalarni tushunib izohlab berish. "Chayon va toshbaqa". "Tulki va laylak"			
7	Xalq maqollari va donolar bisotidan o'rin olgan aforizmlarni tushunib izohlab berish			
	Ballar yig'indisi			
Eslatma: Tekshiruv paytida sinaluvchini shoshirmang va gohida rag'batlantirib turing.				

Tekshiruv xulosasi:

Vrach _____ **(imzo)**

NEYROPSIXOLOGIK XULOSA

Har bir tekshiruv natijasi qayd qilinadi:

1. Yarimsharlararo asimmetriyani tekshirish natijasi_____
2. Gnozisni tekshirish natijasi_____
3. Praksisni tekshirish natijasi_____
4. Nutqni tekshirish natijasi_____
5. Hisoblashni tekshirish natijasi_____
6. Yozishni tekshirish natijasi_____
7. O'qishni tekshirish natijalasi_____
8. Xotirani tekshirish natijasi_____
9. Intellektni tekshirish natijasi_____

Aniqlangan sindromlar asosida dastlab topik, so'ngra klinik tashxis qo`yiladi.

ADABIYOTLAR

1. **Ibodullayev Z.R.** Tibbiyot psixologiyasi., Darslik (3-nashr)., T.: 2019. – 494 b.
2. **Ibodullayev.Z.R.** Asab kasalliklari. Darslik. T.: 2014. – 1000 b.
3. **Ibodullayev Z.R.** Tibbiy psixologiyada tekshirish usullari. O`quv qo`llanma.; T.: 2020. – 74 b.
4. **Xomskaya E.D.** Neyropsixologiya. Uchebnik. M., 2017. – 495 b.
5. **Luriya A.R.** Osnovi neyropsixologii. M., 2018. – 365 b.
6. **Tonkonogiy I.M., Puante A.** Klinicheskaya neyropsixologiya. – SPb.: 2007. – 528 s.
7. **Zilboorg G.**, A History of medical psychology., 2017. – 584 p.
8. **McManus I.C.** Psychology in medicine., 2013. – 489 p
9. **Paul Kennedi, S. Levelin.** Handbook of clinical health psychology, 2016. – 368 p.
10. **Michael E. Thase.** Medical factors and psychological disorders., 2010.
11. **Fletcher J., Elaine E.** Handbook of Clinical Child Neuropsychology. – 2012.

Elektron manbalar:

www.tma.uz.

www.asab.uz.

www.neuropsychology.com

[@tibbiypsixologiya](#)